

Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych gminy Szczytno na lata 2026-2030

Dokument opracowany przez:

Centrum Usług Społecznych gminy Szczytno

Ul. Towarowa 3

12-100 Szczytno

www.gopsszczytno.bipstrona.pl

Przy wsparciu:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

ul. Głowackiego 17

10-447 Olsztyn

www.warmia.mazury.pl

Utila Sp. z o.o.

ul. Łotewska 17 lok. 01

03-918 Warszawa

www.utila.pl

Utila”

Szczytno, 2025

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	4
1. Wstęp	5
2. Koncepcja i metodyka badania.....	6
3. Charakterystyka gminy wiejskiej Szczytno	7
4. Diagnoza potrzeb i potencjału gminy wiejskiej Szczytno	10
4.1. Pomoc społeczna.....	10
4.2. Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny, system pieczy zastępczej	13
4.3. Promocja i ochrona zdrowia	22
4.4. Wspieranie osób z niepełnosprawnościami i starszych.....	24
4.5. Edukacja publiczna	28
4.6. Przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja zawodowa	31
4.7. Kultura, sport i turystyka	35
4.8. Aktywność obywatelska	41
4.9. Mieszkalnictwo	43
4.10. Ochrona środowiska	45
4.11. Wnioski z badania ankietowego wśród mieszkańców gminy	47
5. Podsumowanie diagnozy.....	49
5.1. Wnioski.....	49
5.2. Rekomendacje.....	49
6. Spis elementów graficznych	51

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CAS – Centralna Aplikacja Statystyczna
CIS – Centrum Integracji Społecznej
CUS – Centrum Usług Społecznych
DDP – Dzienny Dom Pomocy
DPS – Dom Pomocy Społecznej
EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny Plus
FEWiM – Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027
FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
GOPS – Gminny ośrodek pomocy społecznej
GUS – Główny Urząd Statystyczny
JST – Jednostka samorządu terytorialnego
KIS – Klub Integracji Społecznej
LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NGO – Organizacja pozarządowa
NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
OW – Ośrodek wsparcia
OWES – Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES – Podmiot ekonomii społecznej
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
POW – Placówka opiekuńczo-wychowawcza
PS – Przedsiębiorstwo społeczne
PUP – Powiatowy urząd pracy
PWD – Placówka wsparcia dziennego
ROPS – Regionalny ośrodek polityki społecznej
ŚDS – Środowiskowy dom samopomocy
UE – Unia Europejska
UTW – Uniwersytet trzeciego wieku
WTZ – Warsztaty terapii zajęciowej
ZAZ – Zakłady aktywności zawodowej
ZPCh – Zakład pracy chronionej

1. WSTĘP

Niniejszy dokument stanowi Diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych gminy Szczytno na lata 2026–2030, przygotowaną w odniesieniu do zapisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o Centrach Usług Społecznych oraz zgodnie z wytycznymi zawartymi w broszurze Kancelarii Prezydenta RP. Celem diagnozy jest zebranie i usystematyzowanie wiedzy o sytuacji społecznej w gminie wiejskiej, identyfikacja kluczowych wyzwań oraz określenie zasobów, które mogą stanowić podstawę do dalszego rozwoju usług społecznych.

Opracowanie to stanowi punkt wyjścia do dalszych działań planistycznych i wdrożeniowych. Ma ono służyć nie tylko jako narzędzie oceny sytuacji, lecz także jako fundament do tworzenia zintegrowanej polityki społecznej na poziomie gminy. Dzięki temu możliwe będzie skuteczne odpowiadanie na realne potrzeby wspólnoty, wzmacnianie jej zasobów i budowanie spójnego systemu usług społecznych na lata 2026–2030.

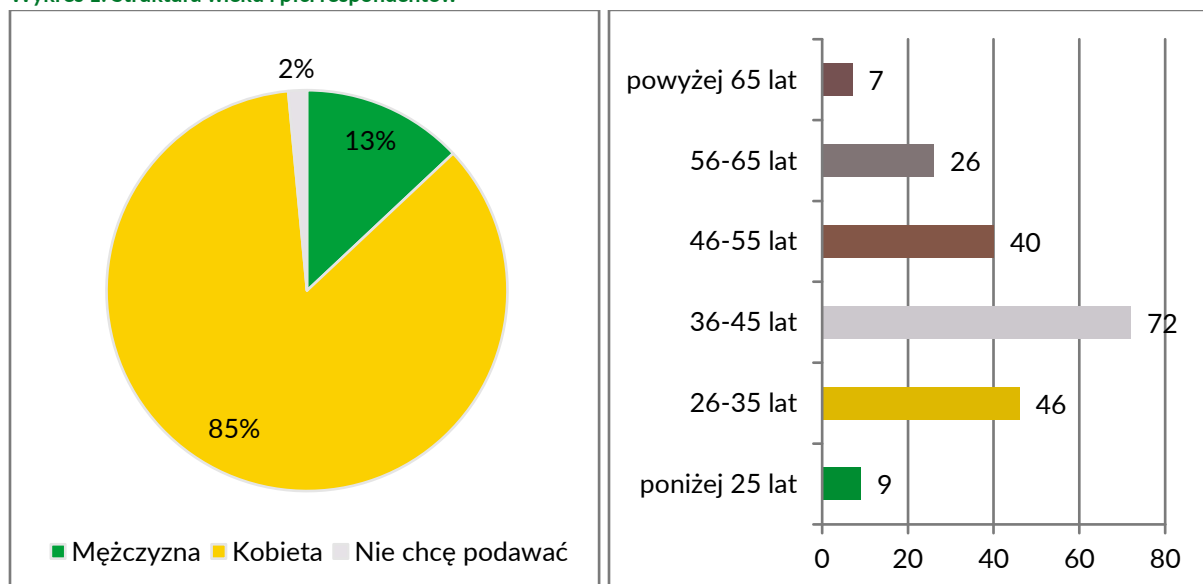
2. KONCEPCJA I METODYKA BADANIA

Przygotowanie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej na lata 2026–2030 zostało oparte na podejściu kompleksowym, uwzględniającym zarówno analizę danych ilościowych, jak i jakościowych. Punktem wyjścia były wytyczne zawarte w ustawie o Centrach Usług Społecznych oraz broszurze Kancelarii Prezydenta RP, wskazujące na konieczność całościowego spojrzenia na usługi społeczne i ich kontekst lokalny.

W ramach prac badawczych zastosowano triangulację metod, umożliwiającą weryfikację i uzupełnianie wniosków poprzez różne źródła danych. Przeprowadzono:

- analizę danych zastanych, obejmującą w szczególności dane statystyczne za lata 2022–2024 (m.in. z Banku Danych Lokalnych GUS, dokumentów strategicznych gminy oraz sprawozdań instytucji lokalnych),
- badanie ilościowe w formie ankiety wśród mieszkańców gminy), które pozwoliło określić poziom satysfakcji z dostępnych usług społecznych, zidentyfikować najważniejsze potrzeby i oczekiwania, w ankiecie wzięło udział 200 mieszkańców (wykres 1),

Wykres 1. Struktura wieku i płci respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

- warsztat diagnostyczny, który odbył się 2 lipca 2025 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczycinie. W spotkaniu wzięło udział około 30 przedstawicieli różnych podmiotów lokalnych, w tym instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, radnych, sołtysów oraz przedstawicieli mieszkańców.

Tak zorganizowany proces badawczy umożliwił uzyskanie pełnego i pogłębionego obrazu sytuacji społecznej w gminie wiejskiej. Analiza danych statystycznych dostarczyła twardych wskaźników opisujących zmiany demograficzne, ekonomiczne i społeczne. Ankiety pozwoliły poznać perspektywę mieszkańców, a warsztat diagnostyczny wzbogacił diagnozę o wiedzę ekspercką i praktyczne doświadczenia osób działających w różnych obszarach życia społecznego. W efekcie uzyskano spójny materiał analityczny, który stanowi rzetelną podstawę do dalszych rekomendacji i planowania działań w latach 2026–2030.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY WIEJSKIEJ SZCZYTNO

Gmina wiejska Szczytno zlokalizowana jest w powiecie szczycieńskim po południowej stronie województwa warmińsko-mazurskiego. Gmina obejmuje tereny wokół miasta Szczytno od strony północnej granicząc z gminami Pasym oraz Dźwierzuty, od strony wschodniej z gminami Świętajno i Rozogi, od południa z gminą Wielbark, natomiast po stronie zachodniej znajduje się gmina Jedwabno. Lokalizację gminy Szczytno na tle powiatu szczycieńskiego przedstawia poniższa Mapa 1.

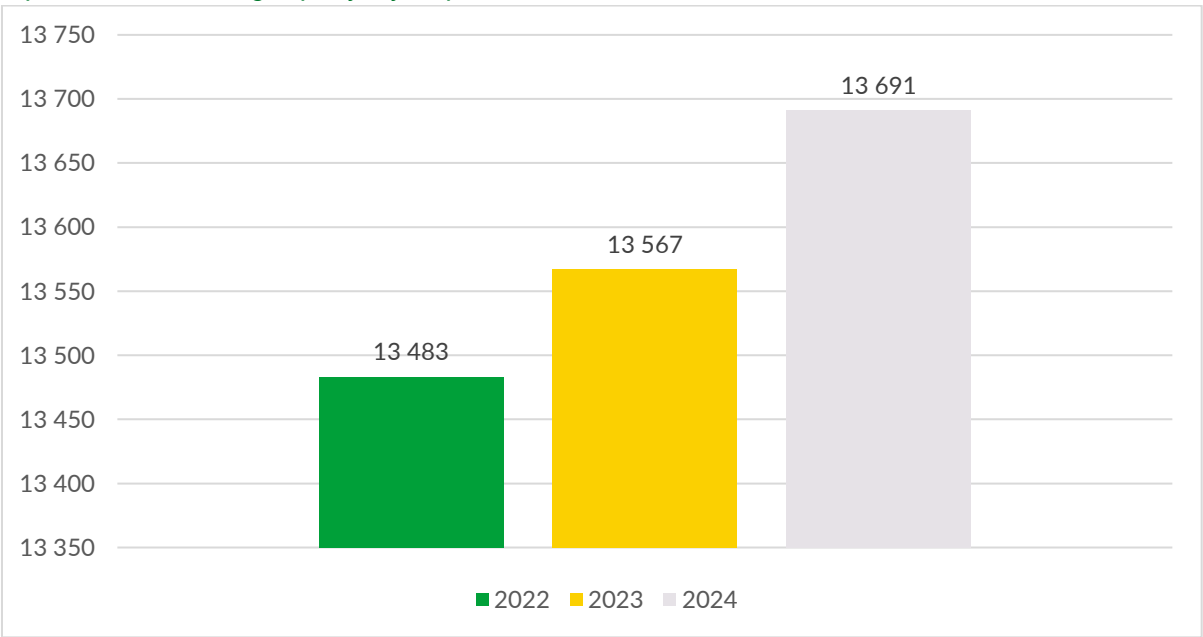
Mapa 1. Lokalizacja gminy wiejskiej Szczytno na tle powiatu szczycieńskiego

Źródło: wikipedia

Liczba ludności gminy wiejskiej Szczytno w latach 2022-2024 charakteryzowała się stałą tendencją wzrostową z poziomu 13 483 mieszkańców w 2022 roku do liczby 13 691 osób w 2024 roku, co w analizowanym okresie przekłada się na wzrost ogólnej liczby mieszkańców o 1,54%. Dane dotyczące ogólnej liczby ludności przedstawia poniższy Wykres 2.

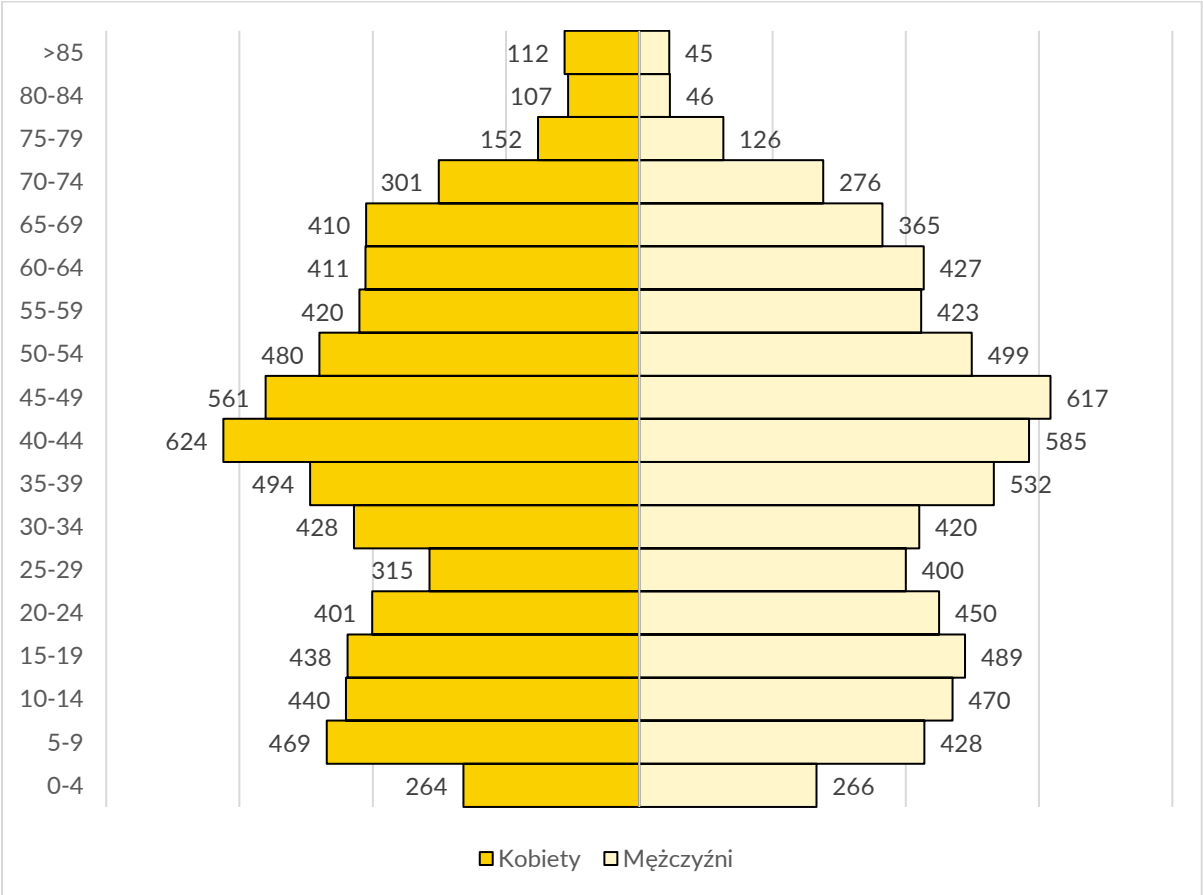
Wykres 2. Liczba ludności gminy wiejskiej Szczytno w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Najliczniejszą grupę mieszkańców gminy wiejskiej Szczytno w 2024 roku stanowiły osoby z przedziału 40-44 (1 209 osób), 45-49 (1 178) oraz 35-39 (1 026). Jednocześnie były to jedyne grupy wieku charakteryzujące się liczbą ludności powyżej progu 1 000 mieszkańców, natomiast do najmniej licznych grup należały osoby w wieku 80-84 (153 osoby) oraz powyżej 85 roku życia (157 osób). Biorąc pod uwagę podział na płeć widoczna była niewielka przewaga liczby mężczyzn (50,14% ogólnej liczby mieszkańców), z kolei kobiet było nieco więcej w przedziale 5-9, 30-34, 40-44, oraz we wszystkich grupach powyżej 65 roku życia. Szczegółowe dane dotyczące struktury wieku i płci przedstawia poniższy Wykres 2.

Wykres 3. Piramida wieku i płci w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2022-2024 ogólna liczba osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym rosta (odpowiednio o 1,01% oraz 9,81%) przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (-2,86%). Podobna tendencja dotyczyła zarówno grupy mężczyzn, jak i kobiet. Dane dotyczące liczby ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku przedstawia poniższa Tabela 1.

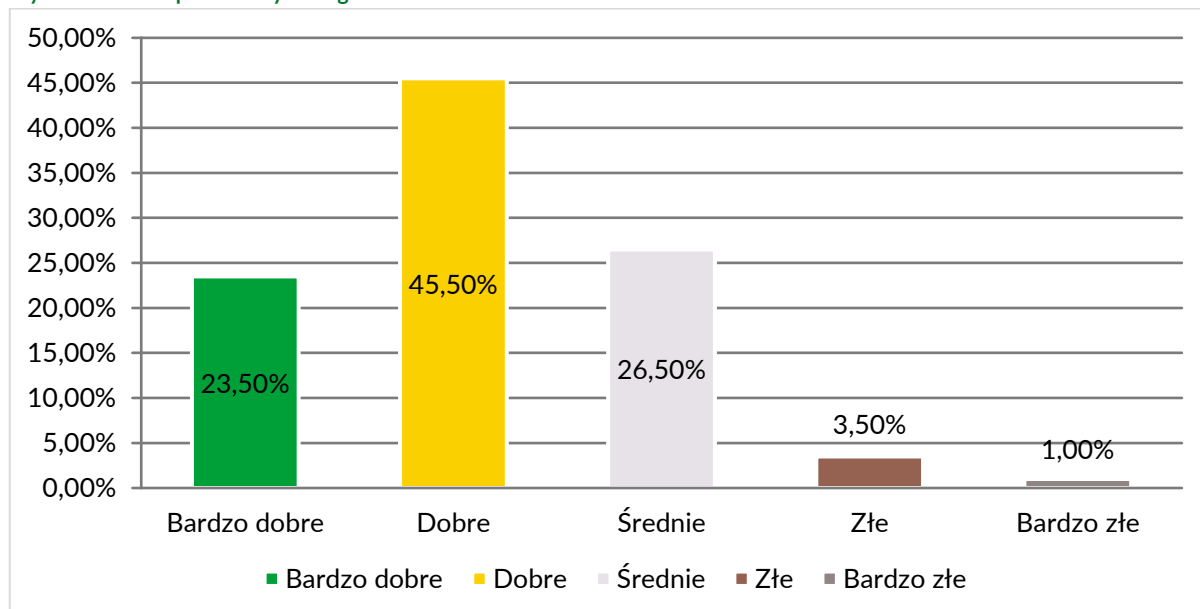
Tabela 1. Liczba ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku w latach 2022-2024

Płeć	Ekonomiczna grupa wieku	Liczba osób		
		2022	2023	2024
Ogółem	Przedprodukcyjny	3 003	2 938	2 917
	Produkcyjny	8 339	8 370	8 423
	Poprodukcyjny	2 141	2 259	2 351
Mężczyźni	Przedprodukcyjny	1 522	1 483	1 473
	Produkcyjny	4 498	4 515	4 533
	Poprodukcyjny	759	814	858
Kobiety	Przedprodukcyjny	1 481	1 455	1 444
	Produkcyjny	3 841	3 855	3 890
	Poprodukcyjny	1 382	1 445	1 493

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 4 przedstawia ocenę poziomu życia w gminie według opinii mieszkańców. Największy odsetek respondentów (45,5%) uznał poziom życia za „dobry”. Neutralne stanowisko wyraziło 26,5% badanych, natomiast 23,5% określiło go jako „bardzo dobry”. Niespełna 5% respondentów (9 osób) oceniło poziom życia negatywnie. Wyniki wskazują, że większość mieszkańców postrzega warunki życia w gminie pozytywnie lub neutralnie, a odsetek ocen negatywnych pozostaje stosunkowo niski.

Wykres 4. Ocena poziomu życia w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

4. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU GMINY WIEJSKIEJ SZCZYTNO

4.1.POMOC SPOŁECZNA

Na terenie gminy funkcjonował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany przy ulicy Towarowej 3 w Szczytnie, odpowiadający za wykonywanie ustawowych zadań własnych gminy, w tym świadczenia pieniężne i niepieniężne, usługi opiekuńcze oraz działania z zakresu pracy socjalnej. Ośrodek stanowi podstawowe zaplecze instytucjonalne systemu wsparcia społecznego w regionie.

Poniższa Tabela 2 przedstawia liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024 według powodów. W analizowanym okresie głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie były ubóstwo (205), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (ze 198 do 239), bezrobocie (z 75 do 105) oraz niepełnosprawność (z 95 do 114). Szczególnie zauważalny był wzrost liczby rodzin objętych pomocą z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa (z 6 do 54), w tym wielodzietności (z 5 do 51) oraz długotrwałej choroby (z 87 do 136). Dane wskazują na narastające problemy zdrowotne, społeczne i rodzinne w gminie.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024

Powód	Liczba rodzin		
	2022	2023	2024
Ubóstwo	206	205	205
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	6	4	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	6	8	54
- w tym wielodzietność	5	6	51
Bezrobocie	75	90	105
Niepełnosprawność	95	108	114
Długotrwała lub ciężka choroba	87	81	136
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	198	212	239
- w tym rodziny niepełne	28	35	29
- w tym rodziny wielodzietne	47	43	48
Przemoc w rodzinie	2	7	7
Alkoholizm	6	9	15
Narkomania	1	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	1	4
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Zdarzenie losowe	2	1	3
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

W latach 2022–2024 liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w gminie (Tabela 3) systematycznie wzrastała – z 383 osób w 2022 roku do 444 w 2024 roku. Największy udział stanowiły świadczenia pieniężne, których liczba wzrosła z 231 do 270. Równocześnie wzrosła liczba świadczeń niepieniężnych – z 154 do 174. Wszystkie świadczenia przyznawano w ramach zadań własnych i zleconych gminy. Dane wskazują na rosnące zapotrzebowanie na pomoc społeczną w gminie.

Tabela 3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024

	Liczba osób		
	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	383	402	444
W tym:			
Świadczenia pieniężne	231	245	270
Świadczenia niepieniężne	154	171	174
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych	383	402	444
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej	x	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

Tabela 4 zawiera dane dotyczące wybranych kategorii beneficjentów oraz zasobów związanych z pomocą społeczną w Gminie Szczytno w latach 2022–2024. Liczba osób bezdomnych pomimo spadku do 4 w 2023 roku, ponownie wzrosła do 6 w 2024 roku. Osoby uprawnione do korzystania z pomocy postpenitencjarnej stanowiły kolejno 5 osób w 2022 roku, 1 osoba w 2023 roku i 4 osoby w 2024 roku. Do 27 marca 2024 r. było mieszkanie chronione, natomiast 28 marca 2024 r. zostało przekształcone w mieszkanie treningowe. Nie odnotowano danych w odniesieniu do populacji reprezentującej mniejszości etnicznej i narodowej oraz liczby osób oczekujących na wsparcie w podmiotach reintegracyjnych.

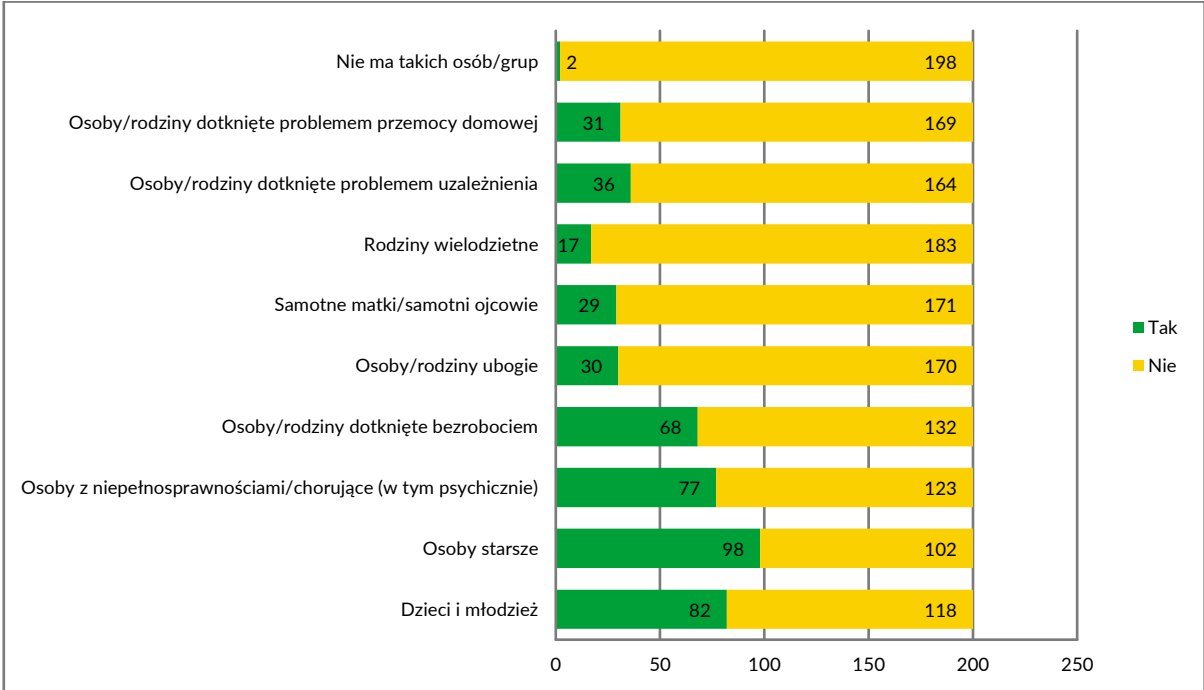
Tabela 4. Inne dane dotyczące pomocy społecznej na terenie gminy Szczytno

	2022	2023	2024
Osoby bezdomne	6	4	6
Osoby uprawnione do korzystania z pomocy postpenitencjarnej	5	1	4
Liczba miejsc w mieszkaniach treningowych i wspomaganych	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Na Wykres 5 przedstawiono, które grupy wymagające wsparcia respondenci dostrzegają w swoim otoczeniu. Najczęściej wskazywano osoby starsze (98 wskazań) oraz dzieci i młodzież (82). 77 osób, stanowiące niespełna 40% respondentów, wskazało na osoby z niepełnosprawnościami lub chorujące, a także rodziny dotknięte bezrobociem (68). Rzadziej wskazywano osoby ubogie (30 wskazań), samotnych rodziców (29) i rodziny wielodzietne (17). Problemy uzależnień i przemocy domowej dostrzegało odpowiednio 18% i 15,5% respondentów. Tylko dwie osoby zadeklarowały brak takich grup w swoim otoczeniu.

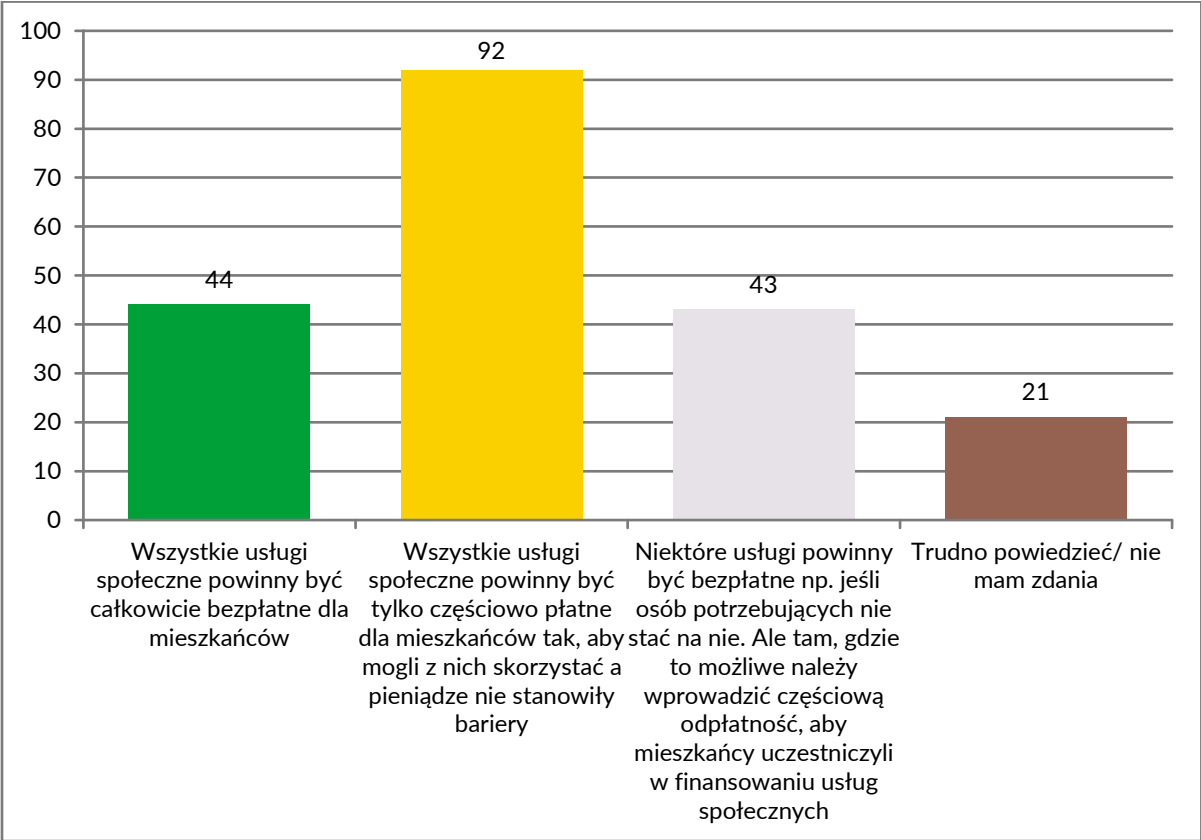
Wykres 5. Spostrzegana obecność grup potrzebujących wsparcia lokalnej społeczności

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

Wykres 6 przedstawia opinie mieszkańców na temat zasad odpłatności za usługi społeczne. Największa grupa respondentów (92 osoby) opowiedziała się za częściową odpłatnością – taką, która nie stanowi bariery w dostępie do usług. 44 osoby uważają, że wszystkie usługi społeczne powinny być całkowicie bezpłatne. 43 respondentów wskazało, że część usług może być odpłatna, ale należy uwzględnić sytuację materialną potrzebujących. 21 osób nie miało zdania w tej sprawie.

Wykres 6. Opinia mieszkańców na temat odpłatności za usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

WNIOSKI

W latach 2022–2024 w Gminie Szczytno odnotowano systematyczny wzrost liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Najczęstszymi powodami były ubóstwo, bezradność wychowawcza, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. Szczególnie widoczny był wzrost potrzeby ochrony macierzyństwa, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych, co wskazuje na nasilające się problemy rodzinne i zdrowotne.

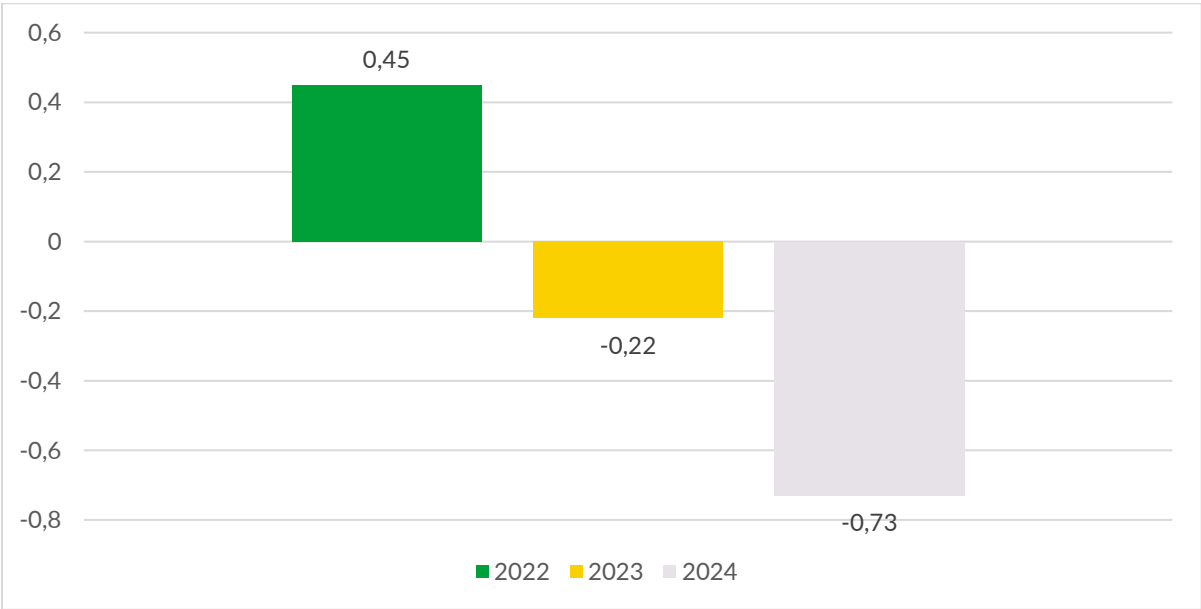
Równolegle wzrosła liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, co potwierdza pogarszającą się sytuację bytową mieszkańców.

Mieszkańcy zwracali szczególną uwagę na potrzebę wzmocnienia działań względem osób starszych, dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami. Najwięcej respondentów (92) wskazywało, że usługi powinny być tylko częściowo płacone, natomiast 44 mieszkańców wskazało na całkowitą bezpłatność usług, a 43 podkreśliło, że po spełnieniu odpowiednich kryteriów niektóre usługi powinny być bezpłatne.

4.2. POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Wykres 7 przedstawia przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tysiąc mieszkańców w latach 2022–2024. W 2022 roku odnotowano dodatni przyrost naturalny na poziomie 0,45%, co oznacza, że liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów. W kolejnym roku, 2023, sytuacja uległa pogorszeniu, a przyrost naturalny spadł do -0,22%, wskazując na początek tendencji depopulacyjnej. Dane na 2024 rok wykazują dalsze pogłębianie się tego trendu – przyrost naturalny osiągnął wartość -0,73%. Tendencja spadkowa może świadczyć o starzeniu się populacji, obniżeniu dzietności oraz możliwym odpływie ludności młodszej z gminy.

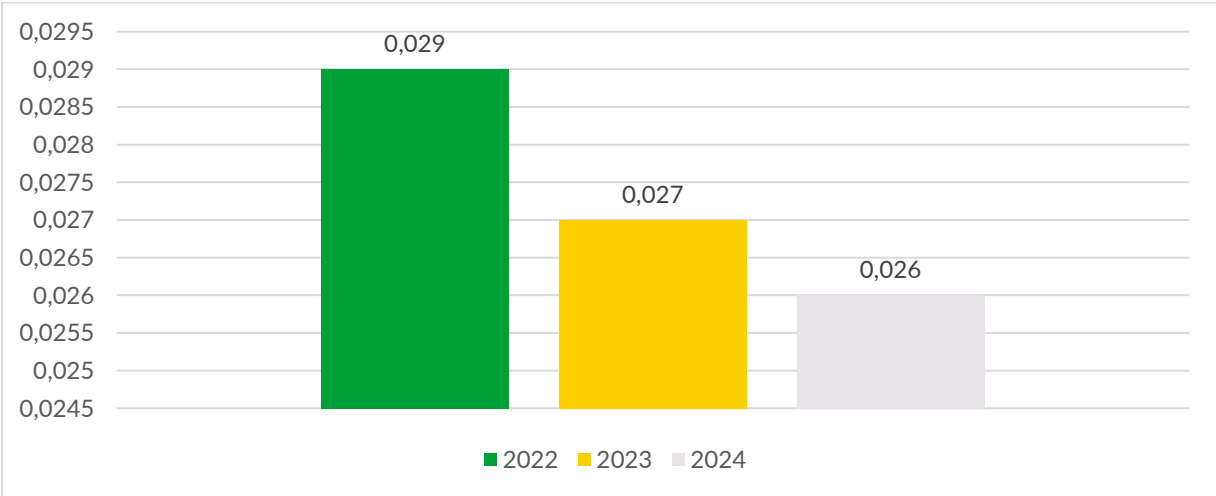
Wykres 7. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2022–2024 w gminie obserwuje się stosunkowo nieznaczny spadek współczynnika dzietności – z 0,029 w 2022 r. do 0,026 w 2024 r. Oznacza to, że przeciętnie na jedną kobietę w wieku 15–49 lat przypadało niespełna 0,03 urodzonego dziecka rocznie. Wartości potwierdzają pogłębiający się kryzys demograficzny i wskazują na potrzebę działań wspierających dzietność oraz zatrzymujących odpływ ludności z gminy. Współczynnik dzietności przedstawia Wykres 8.

Wykres 8. Liczba urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku reprodukcyjnym w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2022–2024 liczba dzieci do lat 3 systematycznie malała – z 345 w 2022 roku do 269 w 2024 roku. W żadnym z analizowanych lat dzieci w tej grupie wiekowej nie były objęte opieką żłobkową, co potwierdza odsetek równy 0,0% w 2022 i 2023 roku. W 2024 roku objęto żłobkową opieką 48 dzieci. Dane przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Opieka nad dziećmi do lat 3 w latach 2020-2024

	2022	2023	2024
Liczba dzieci do lat 3	345	287	269
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	0,0	0,0	17,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Strukturę rodzin w gminie według typu i obecności dzieci przedstawia Tabela 6. W gminie odnotowano 2 566 małżeństw. Dominującym typem rodzin były małżeństwa z dziećmi (1875). Związki niesformalizowane stanowiło 326 rodzin, w tym 240 z dziećmi. Rodziny niepełne reprezentowały głównie matki samotnie wychowujące dzieci (669), podczas gdy ojcowie z dziećmi stanowili 124 przypadki. Struktura ukazuje przewagę małżeństw zwłaszcza z dziećmi, jednak widoczny jest również znaczący udział rodzin niepełnych oraz związków niesformalizowanych, co świadczy o zróżnicowaniu form życia rodzinnego w gminie.

Tabela 6. Liczba rodzin według typu w 2021 roku

Typ rodziny	Liczba rodzin
Małżeństwo	2566
Małżeństwo bez dzieci	691
Małżeństwo z dziećmi	1875
Związki niesformalizowane	326
Związki niesformalizowane bez dzieci	86
Związki niesformalizowane z dziećmi	240
Matki z dziećmi	669
Ojcowie z dziećmi	124

Źródło: opracowanie własne na podstawie NSP2021

W 2021 roku największą grupę wśród rodzin w Gminie Szczytno stanowiły rodziny z jednym dzieckiem (1330) oraz rodziny bezdzietne (777). Rodziny z dwojgiem dzieci stanowiły 1160 przypadków, natomiast liczba rodzin wielodzietnych wyniosła łącznie 418. Dominującą strukturą w gminie są rodziny małe. Szczegółowe dane zostały przedstawione w Tabeli 7.

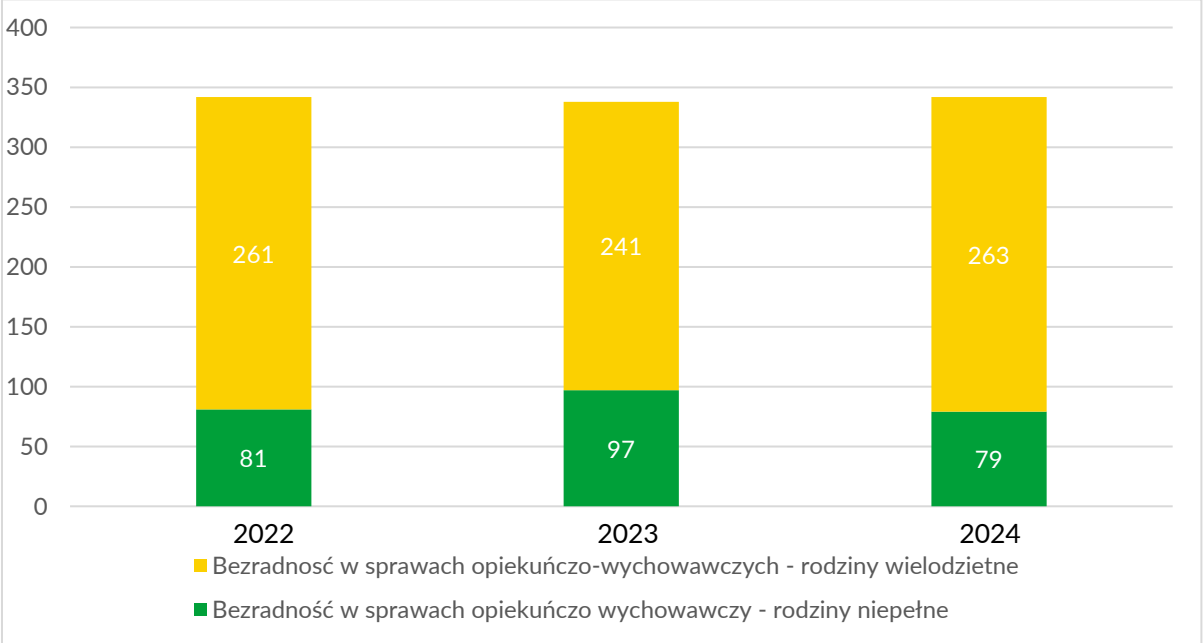
Tabela 7. Liczba rodzin według liczby dzieci w 2021 roku

Typ rodziny	Liczba rodzin
Rodziny bez dzieci	777
Rodziny z 1 dzieckiem	1330
Rodziny z 2 dziećmi	1160
Rodziny z 3 dziećmi	316
Rodziny z 4 i więcej dziećmi	102

Źródło: opracowanie własne na podstawie NSP2021

W latach 2022–2024 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, utrzymywała się na wysokim poziomie (Wykres 9). Wśród rodzin niepełnych największą liczbę świadczeń odnotowano w 2023 r. (97), natomiast w przypadku rodzin wielodzietnych – w 2024 r. (263).

Wykres 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

W gminie występował systematyczny wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z 263 w 2022 r. do 308 w 2024 r. Największy udział miały świadczenia pieniężne (z 231 do 266). Po spadku w 2023 r. (ze 154 do 85), wzrosła również liczba świadczeń niepieniężnych do 94 rodzin. Wszystkie świadczenia realizowano w ramach zadań własnych gminy. Stosunkowo wysoki i rosnący poziom pracy socjalnej (434-461 rodzin) może wskazywać na aktywne działania GOPS i potrzebę kontynuowania wsparcia w różnych formach. Dane przedstawia Tabela 8.

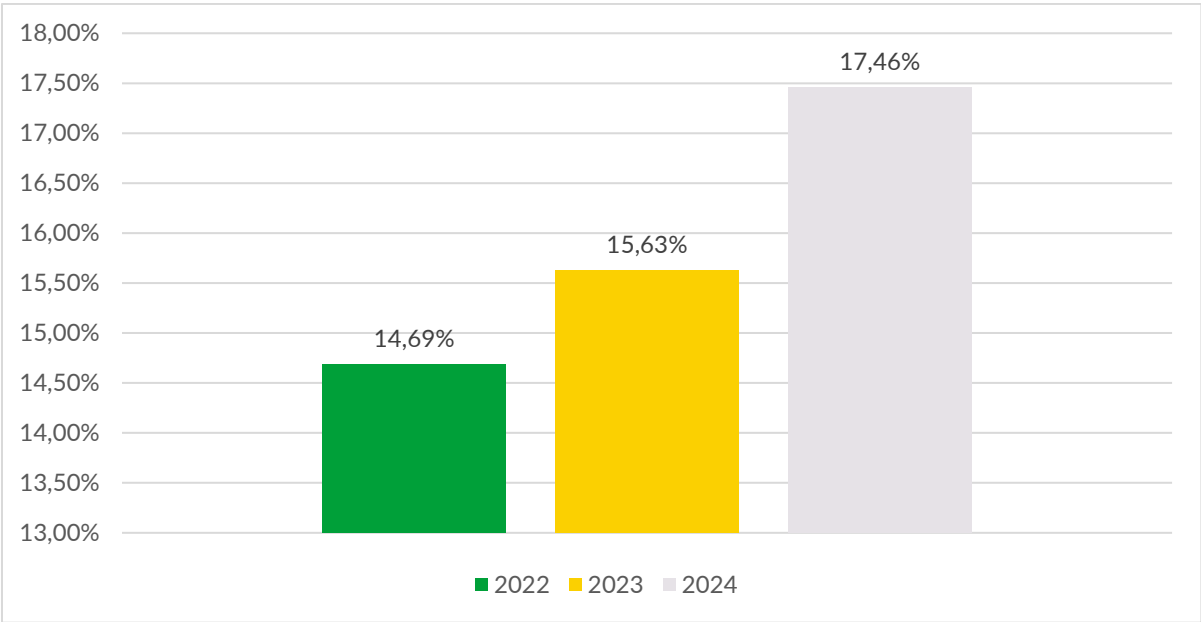
Tabela 8. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024

	Liczba rodzin		
	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	263	276	308
w tym:			
Świadczenia pieniężne	231	241	266
Świadczenia niepieniężne	154	85	94
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych	263	276	308
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej	434	450	461

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

Wykres 10 przedstawia wzrost odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców gminy Szczytno w latach 2022–2024. W 2022 roku wskaźnik ten wynosił 14,69%, następnie wzrósł do 15,63%, a w 2024 roku osiągnął poziom 17,46%. Systematyczny wzrost może sugerować większą skuteczność identyfikacji i zgłaszania takich przypadków przez instytucje pomocy społecznej lub rosnącą otwartość rodzin na korzystanie ze wsparcia. Może to również wskazywać na zmieniające się potrzeby społeczne, wymagające dostosowania lokalnych form pomocy do realiów życia rodzin na obszarach wiejskich.

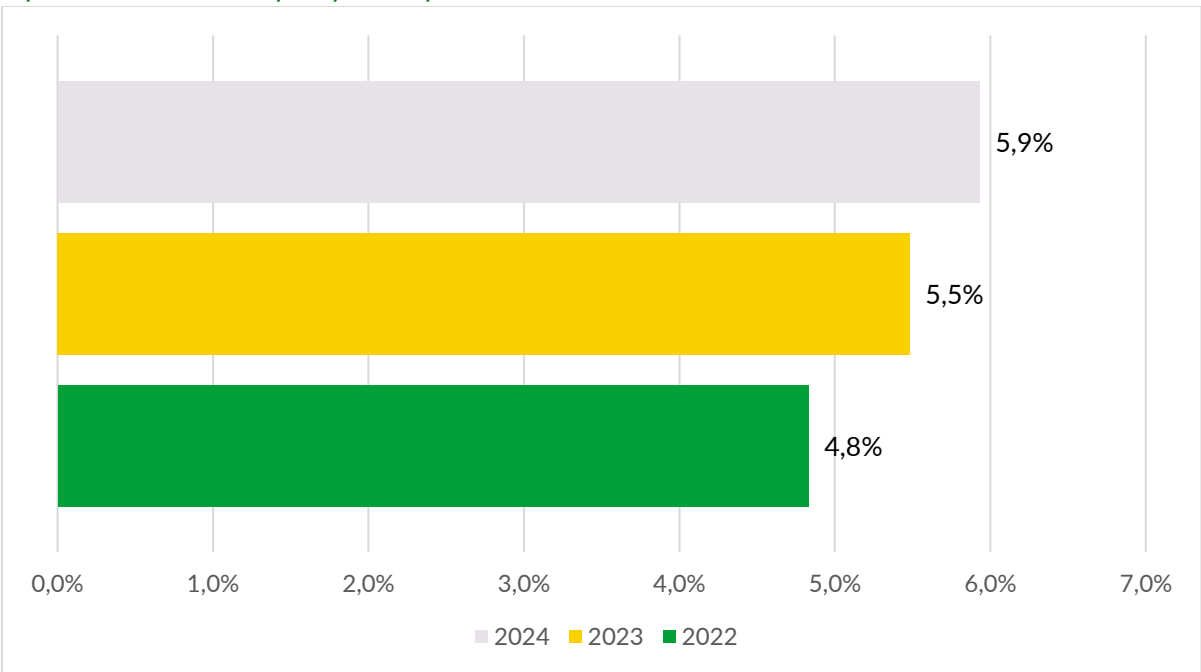
Wykres 10. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi na 1 tys. mieszkańców w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

W gminie systematycznie wzrastał odsetek dzieci objętych dożywianiem (Wykres 11). W 2022 roku wsparciem objęto 145 dzieci, co stanowiło 4,83% ogólnej liczby dzieci. W 2023 roku liczba ta wzrosła do 161 dzieci (5,48%), a w 2024 roku do 173 dzieci, odpowiadających 5,93% populacji dziecięcej.

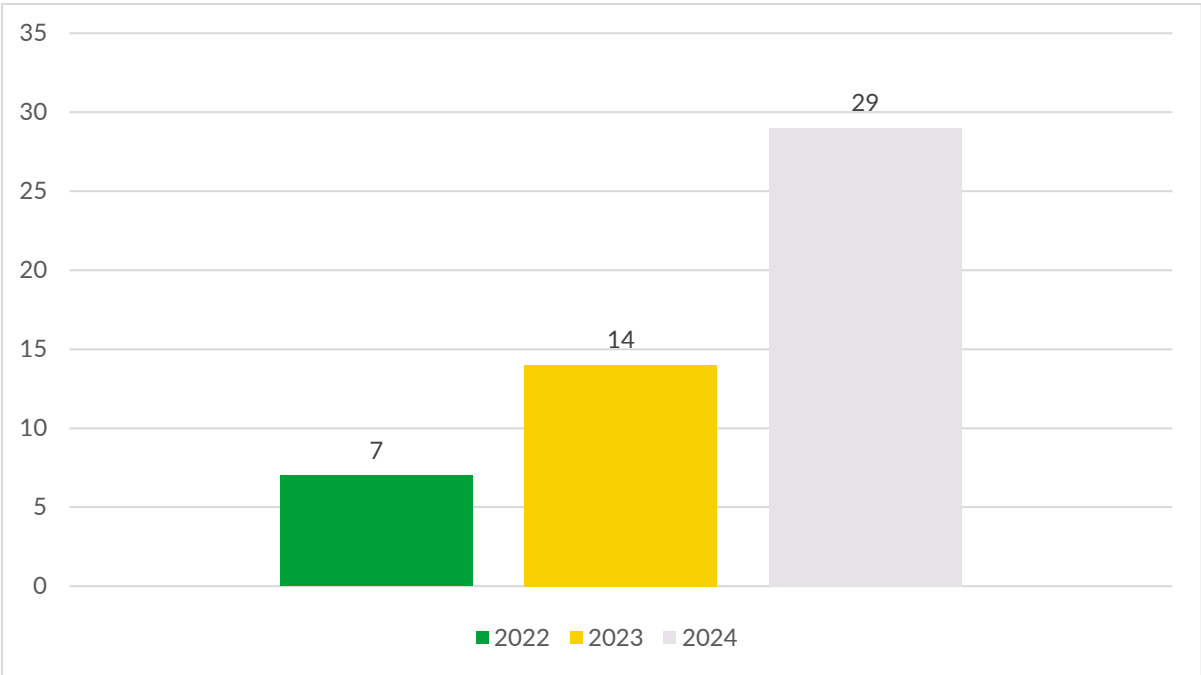
Wykres 11. Liczba dzieci dożywianych na 1 tys. mieszkańców w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

W latach 2022–2024 odnotowano wyraźny wzrost liczby założonych Niebieskich Kart z 7 w 2022 roku do 14 w 2023 i 29 w 2024 (Wykres 12). Łącznie oznacza to ponad czterokrotny wzrost na przestrzeni trzech lat, co może świadczyć o rosnącej liczbie zgłoszeń przemocy domowej lub większej skuteczności służb w identyfikowaniu takich przypadków.

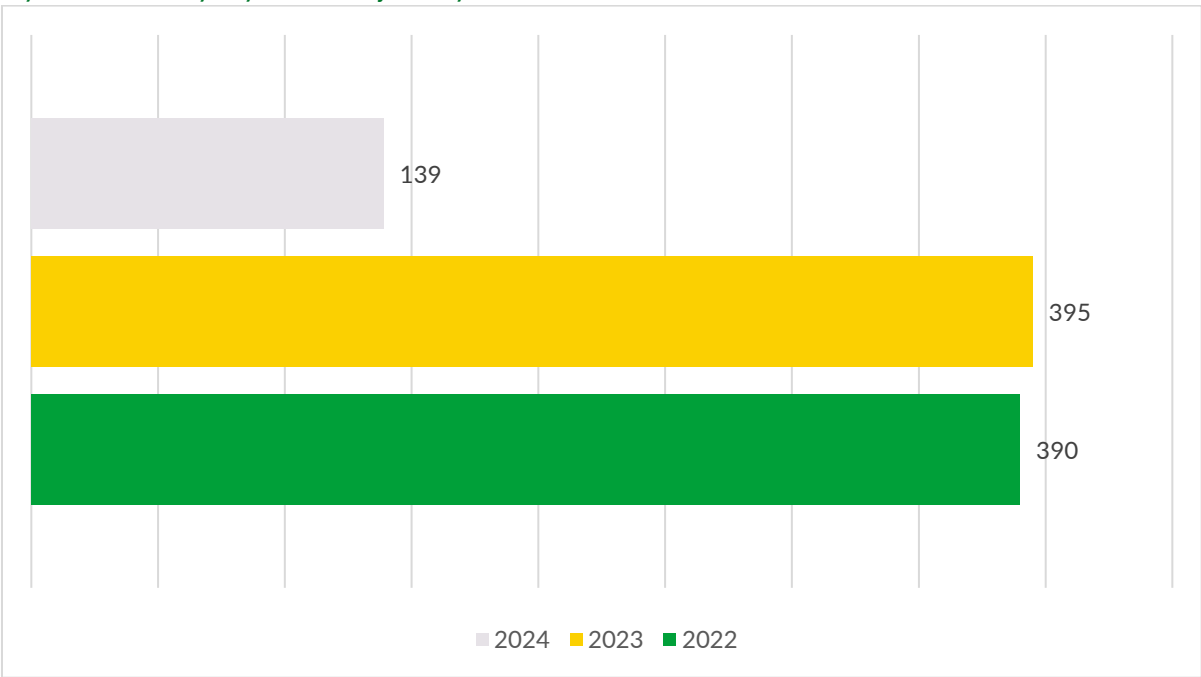
Wykres 12. Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

W 2022 roku wydano 390 Kart Dużej Rodziny, a w 2023 roku – 395. W 2024 roku liczba ta spadła znacząco do 139 wydanych kart (Wykres 13). Oznacza to ok 65% spadek w porównaniu z rokiem poprzednim. Taka tendencja może świadczyć o malejącym zapotrzebowaniu na Karty Dużej Rodziny, zmianach demograficznych w gminie, ograniczeniach formalnych lub zmniejszonym zainteresowaniu tym programem. Spadek ten może również stanowić sygnał do dalszej analizy potrzeb rodzin wielodzietnych w lokalnej społeczności.

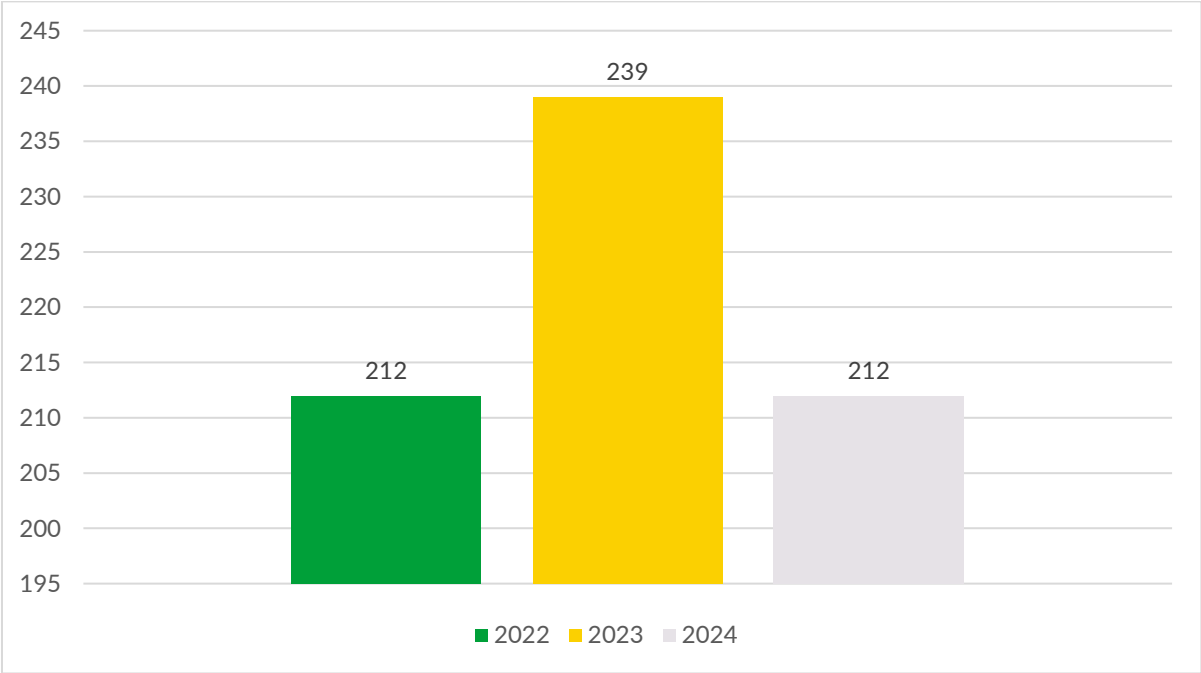
Wykres 13. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 wykazywała wahania, natomiast warto zwrócić uwagę, że na początku oraz na końcu analizowanego okresu odnotowano tę samą wartość, tj. 212 rodzin (Wykres 14).

Wykres 14. Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 na terenie gminy Szczytno

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

W analizowanym okresie liczba dzieci przebywających w formach rodzinnej pieczy zastępczej (Tabela 9) wahała się – w 2022 r. było to 20 osób, w 2023 r. 18 osób, natomiast w 2024 r. odnotowano wzrost do 25 osób. W przypadku dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych liczba ta wzrosła z 20 w 2022 r. do 30 w 2023 r. i utrzymała się na tym samym poziomie w roku 2024. W strukturze placówek nie wystąpiły miejsca w placówkach typu socjalizacyjnego, interwencyjnego ani specjalistyczno-terapeutycznego.

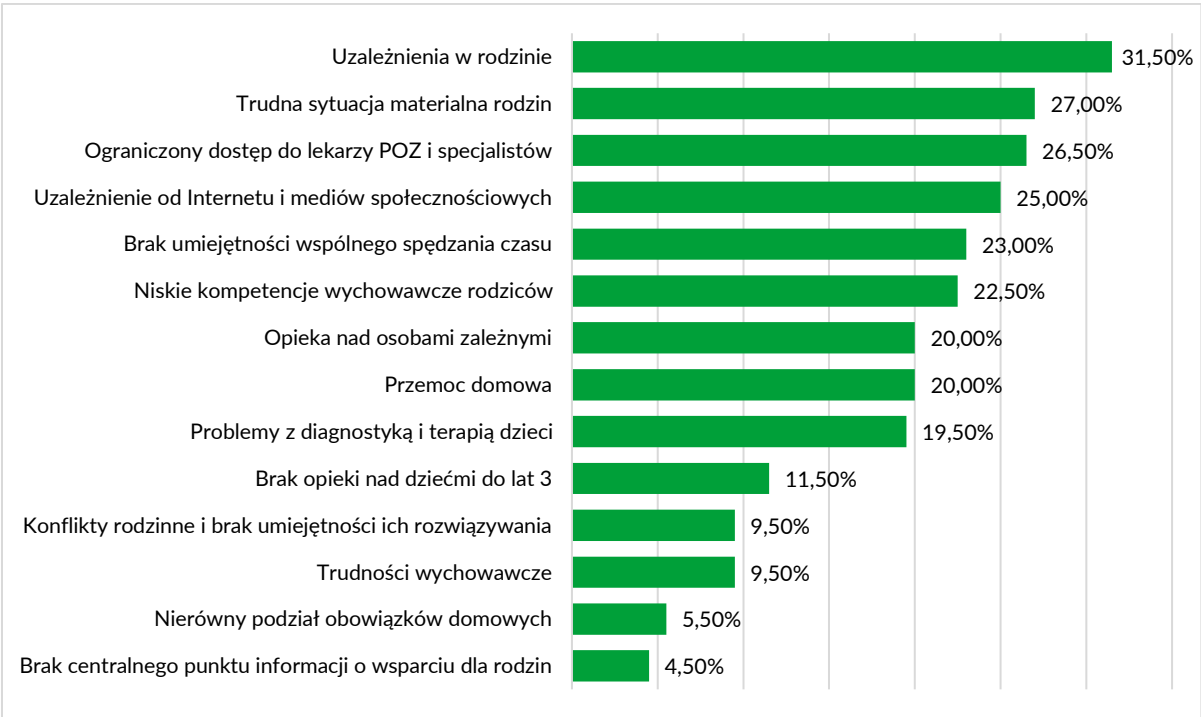
Tabela 9. Piecza zastępcza - wskaźniki w latach 2022-2024

	Liczba osób		
	2022	2023	2024
Dzieci przebywające w formach rodzinnej pieczy zastępczej	20	18	25
Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	20	30	30
w tym:			
Placówka typu socjalizacyjnego	0	0	0
Placówka typu interwencyjnego	0	0	0
Placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego	0	0	0
Placówka typu rodzinnego	x	x	x

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

Najczęściej występującymi problemami w rodzinach Gminy Wiejskiej Szczytno są uzależnienia (31,5%), trudna sytuacja materialna (27%) oraz ograniczony dostęp do lekarzy i specjalistów (26,5%). Dużym wyzwaniem jest także uzależnienie od Internetu i mediów społecznościowych (25%) oraz niskie kompetencje wychowawcze rodziców i brak umiejętności wspólnego spędzania czasu (około 22–23%). Ponadto 20% rodzin boryka się z przemocą domową i opieką nad osobami zależnymi. Mniej powszechne, ale również istotne są problemy z diagnostyką i terapią dzieci oraz konflikty rodzinne. Dane przedstawia Wykres 15.

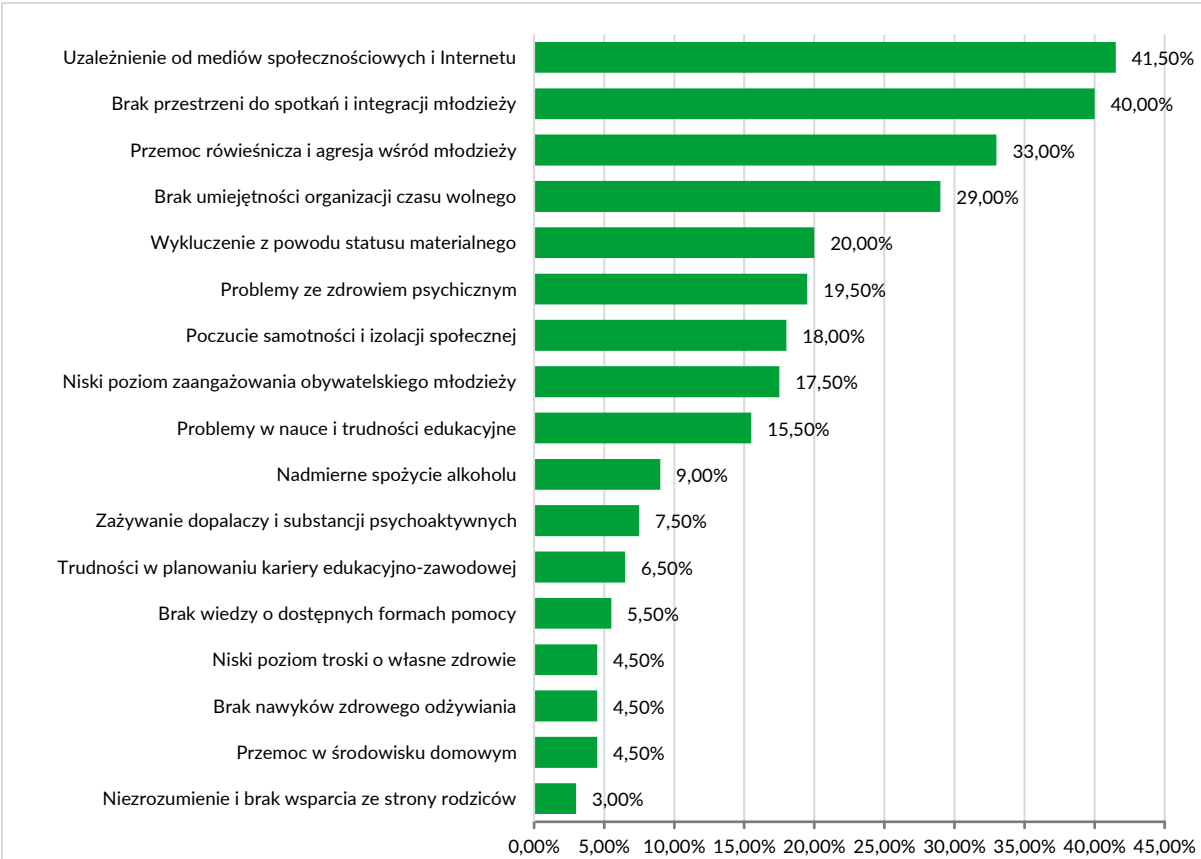
Wykres 15. Najczęściej występujące problemy rodzin w gminie według mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

Wśród najczęściej wskazywanych problemów młodzieży w Gminie Wiejskiej Szczytno znalazły się uzależnienie od mediów społecznościowych i Internetu (41,5%), brak przestrzeni do spotkań i integracji młodzieży (40,0%) oraz przemoc rówieśnicza i agresja wśród młodych osób (33,0%). Wyniki te wskazują na potrzebę działań wspierających zdrowie psychiczne, budowanie relacji społecznych oraz tworzenie bezpiecznych i dostępnych miejsc do aktywności i integracji młodzieży. Dane przedstawia Wykres 16.

Wykres 16. Spostrzegane problemy młodych osób w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

W ramach badania ankietowego mieszkańcy zostali zapytani o usługi skierowane do rodzin, których ich zdaniem brakuje na terenie gminy Szczytno. Najczęściej wskazywano na zajęcia wspierające rozwój emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży (36,50%) oraz wsparcie i poradnictwo psychologiczne i prawne (31,50%). Nieco mniej respondentów wskazywało na zajęcia edukacyjne i wspomagające dla uczniów z trudnościami w nauce (25,00%), zajęcia edukacyjne dla rodziców, w szczególności wspierające rozwój umiejętności rodzicielskich (24,00%), psychoterapia dla par oraz indywidualna dla dorosłych, dzieci i młodzieży (23,50%), a także profilaktyka uzależnień (23,00%). Szczegółowe odpowiedzi przedstawia Wykres 17.

Wykres 17. Pożądane usługi dla rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

W opinii mieszkańców gminy, największy deficyt wśród usług i form wsparcia dla młodych osób dotyczy braku przestrzeni do spotkań oraz współtworzenia inicjatyw młodzieżowych, co wskazało 43,5% respondentów. Na kolejnych miejscach znalazły się nauka języków obcych (37%) oraz bezpłatne poradnictwo psychologiczne i terapia uzależnień (30%), co może wskazywać na rosnącą świadomość znaczenia zdrowia psychicznego i kompetencji językowych dla młodego pokolenia. Wysoki poziom wskazań dotyczył również doradztwa zawodowego i pomocy w planowaniu kariery (27%) oraz dostępu do psychiatrii (25,5%), co może świadczyć o postrzeganej potrzebie lepszego przygotowania młodzieży do wejścia na rynek pracy oraz zapewnienia im adekwatnego wsparcia psychicznego. Zauważalne są również braki w zakresie zajęć artystycznych (23%), sportowych (21%) oraz wyrównawczych zajęć edukacyjnych (17,5%). Mniej wskazań, choć nadal istotnych, dotyczyło wolontariatu dla młodzieży (15%) oraz grup młodzieżowych (12%). Najrzadziej zgłaszanym brakiem były zajęcia komputerowe i programistyczne (10,5%). Dane przedstawia Wykres 18.

Wykres 18. Brakujące usługi lub rodzaje zajęć pozaszkolnych dla młodych mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

WNIOSKI

Sytuacja demograficzna ulega pogorszeniu – spadek przyrostu naturalnego z $+0,45\%$ do $-0,73\%$ oraz współczynnika dzietności potwierdza nasilający się kryzys demograficzny i starzenie się populacji. Ponadto, liczba dzieci do lat 3, która spadła z 345 do 269 oraz brak opieki żłobkowej w analizowanych latach ogranicza wsparcie dla młodych rodzin.

W gminie dominuje model rodzin małżeńskich z dziećmi, jednak istotny jest udział rodzin niepełnych i niesformalizowanych, co może wskazywać na potrzebę elastycznych form wsparcia. W kwestii korzystania z pomocy społecznej, w analizowanym okresie wzrosła liczba rodzin objętych wsparciem oraz świadczeń pieniężnych i pracy socjalnej, co może świadczyć o rosnących potrzebach mieszkańców.

Czterokrotny wzrost liczb założonych Niebieskich Kart może świadczyć o rosnącej liczbie przypadków przemocy lub lepszej wykrywalności. Równolegle, na przestrzeni trzech lat odnotowano znaczący spadek wydanych Kart Dużej Rodziny, co może świadczyć o mniejszym zapotrzebowaniu lub barierach dostępności.

W gminie zaobserwowano umiarkowany wzrost liczby dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej oraz utrwalenie wyższej niż wcześniej liczby wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Może to świadczyć o rosnącej potrzebie wsparcia instytucjonalnego, przy jednoczesnym wzmacnianiu systemu rodzinnej pieczy zastępczej. Brak danych dotyczących usamodzielniania wychowanków wskazuje na konieczność uzupełnienia monitoringu tego obszaru, aby możliwa była pełniejsza ocena efektywności działań pomocowych.

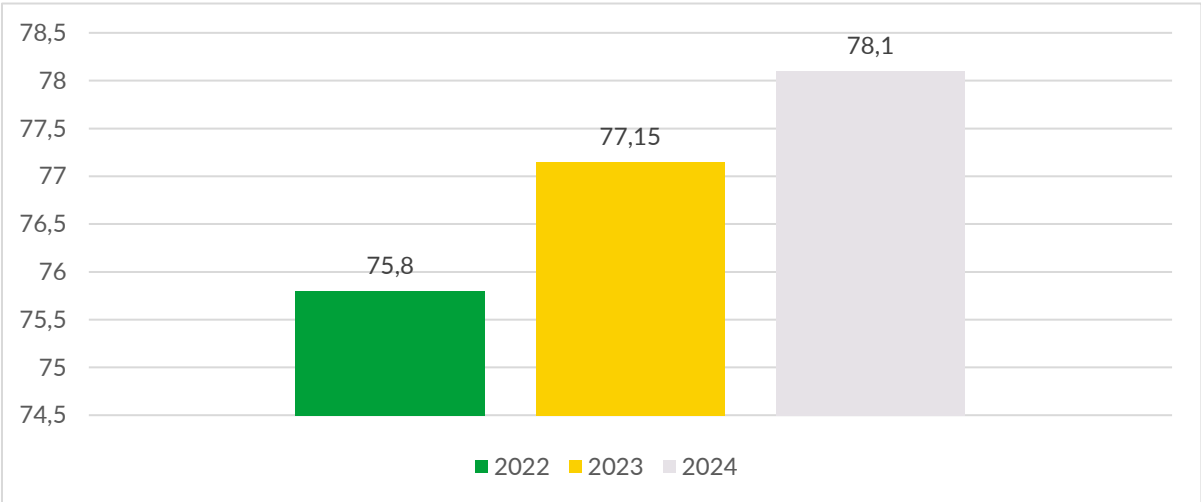
W kontekście rodzin respondenci najczęściej wskazywali na występujący problem uzależnień oraz trudnej sytuacji materialnej, z kolei jako pożądaną usługę wskazywano zajęcia wspomagające rozwój emocjonalny oraz wsparcie psychologiczne. Jako główne problemy dotyczące dzieci i młodzieży wskazywano na problem uzależnień oraz brak przestrzeni do spotkań. Jako potrzebę najczęściej wskazywano utworzenie wspomnianych przestrzeni do spotkań, a także naukę języków obcych i bezpłatne poradnictwo psychologiczne.

4.3.PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Szczytno funkcjonuje jedna placówka zdrowia, tj. Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pomoc”, Bogusława Olczyk pod adresem Lipowiec 20A.

W latach 2022–2024 z poziomu wojewódzkiego obserwuje się systematyczny wzrost średniej długości życia mieszkańców. W 2022 roku wynosiła ona 75,8 lat, w 2023 roku – 77,15 lat, a w 2024 roku osiągnęła poziom 78,1 lat (Wykres 19).

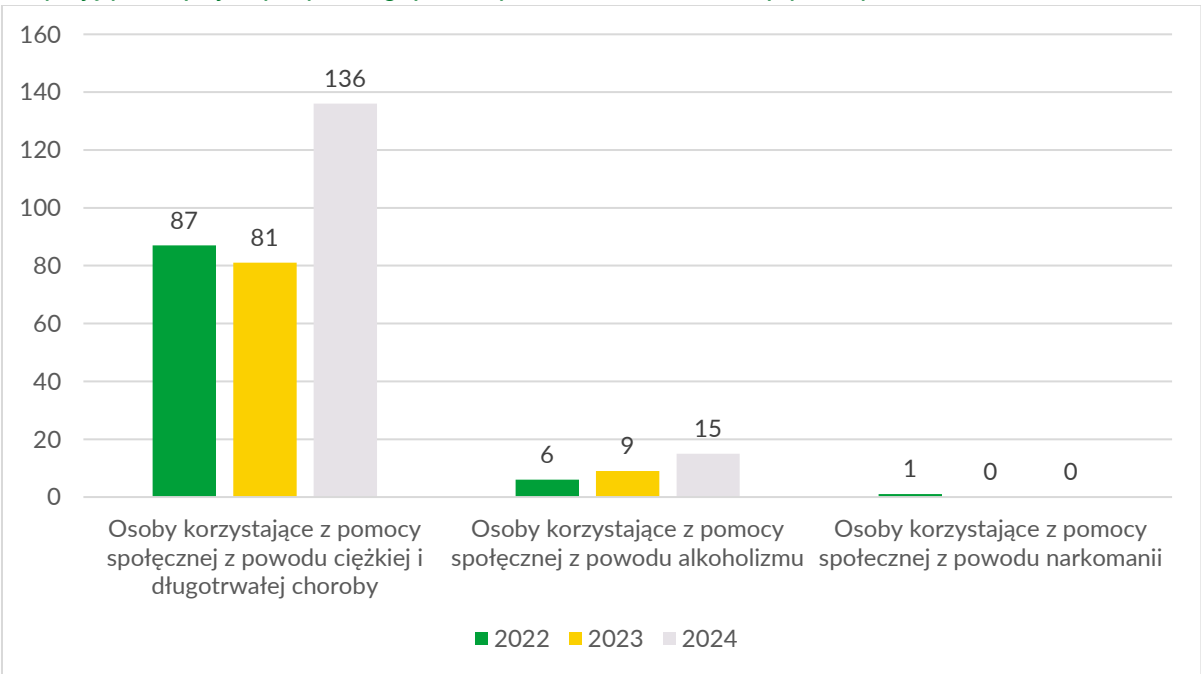
Wykres 19. Średnia długość życia mieszkańców województwa w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2022–2024 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby wzrosła z 87 do 136. Wzrost odnotowano również w przypadku osób z problemem alkoholowym – z 6 do 15. Pomoc z powodu narkomanii obejmowała 1 osobę w 2022 roku, a w kolejnych latach nie była udzielana. Żaden z mieszkańców nie korzystał również ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Dane przedstawia Wykres 20.

Wykres 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu choroby, alkoholizmu lub narkomanii oraz liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

W latach 2022–2024 mieszkańcy gminy wiejskiej Szczytno mieli dostęp do programów z zakresu promocji zdrowia, realizowanych głównie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną oraz Starostwo Powiatowe w Szczytnie. Wśród nich znalazły się m.in. działania edukacyjno-profilaktyczne prowadzone przez PSSE (kampanie zdrowotne, promocja zdrowego stylu życia), program „Szczycieńska Karta Seniora 60+” umożliwiający korzystanie ze zniżek na usługi prozdrowotne, a także projekty wspierające aktywność fizyczną i integrację społeczną seniorów. Dodatkowo mieszkańcy mogli uczestniczyć w lokalnych wydarzeniach i inicjatywach, takich jak Spartakiady Zdrowia czy szkolenia z zakresu pierwszej pomocy, dofinansowywane ze środków powiatowych (Tabela 10).

Tabela 10. Programy z zakresu promocji zdrowia w latach 2022-2024

L.P.	Programy z zakresu promocji zdrowia	Lata funkcjonowania/ cykliczność
1	Szczycieńska Karta Seniora 60+	od 2022 roku, program ciągły
2	Kampanie edukacyjno-profilaktyczne PSSE (np. „Trzymaj Formę”, „Znamie!”)	corocznie, 2022–2024
3	Program „Aktywni seniorzy” (warsztaty, wyjazdy, spotkania integracyjne)	cyklicznie, głównie 2023–2024
4	Spartakiada Zdrowia / edukacja z zakresu pierwszej pomocy	corocznie, dofinansowanie z budżetu powiatu

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

WNIOSKI

W latach 2022–2024 obserwowany jest systematyczny wzrost średniej długości życia. Może wskazywać to na poprawę warunków zdrowotnych i jakości życia mieszkańców województwa.

Liczba osób wymagających wsparcia z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby zwiększyła się znacząco (z 87 do 136), podobnie jak liczba osób z problemem alkoholowym (z 6 do 15). Może to świadczyć o rosnącej potrzebie rozwoju działań profilaktycznych oraz zwiększenia dostępności specjalistycznej pomocy.

Nie odnotowano korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, co może sugerować niedostateczny dostęp do takich form wsparcia lub niską świadomość ich dostępności wśród mieszkańców.

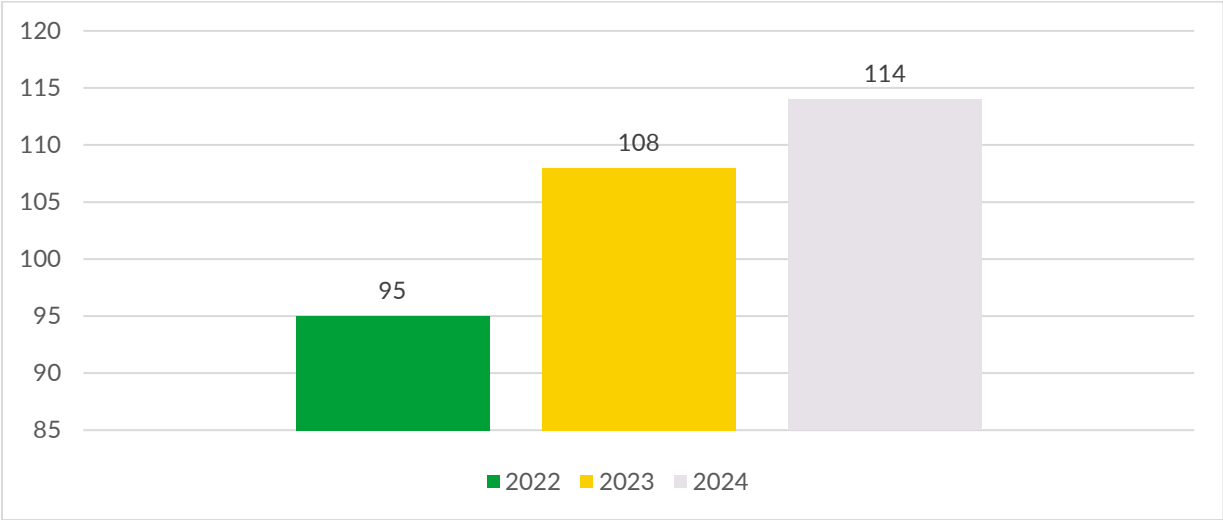
W gminie funkcjonowały dwie przychodnie przez cały okres objęty raportem, jednak nie odnotowano porad lekarskich ani działających aptek. Taki stan może ograniczać mieszkańcom łatwy dostęp do podstawowych usług medycznych i farmaceutycznych. Realizacja programów z zakresu promocji zdrowia, takich jak „Szczycieńska Karta Seniora 60+”, kampanie edukacyjno-profilaktyczne oraz działania wspierające aktywność fizyczną i integrację społeczną seniorów, wskazuje na stosunkowo aktywne podejście lokalnych instytucji do profilaktyki i promocji zdrowia.

Wzrost liczby osób wymagających pomocy społecznej oraz brak usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi wskazują na konieczność dalszego rozwoju infrastruktury zdrowotnej i opiekuńczej, a także wzmocnienia działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze zdrowia psychicznego i uzależnień.

4.4. WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH

Na przestrzeni analizowanych trzech lat liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności systematycznie wzrastała. W 2022 roku wynosiła ona 95 osób, następnie do 2024 r. wzrosła o około 20%. Dane przedstawia Wykres 21.

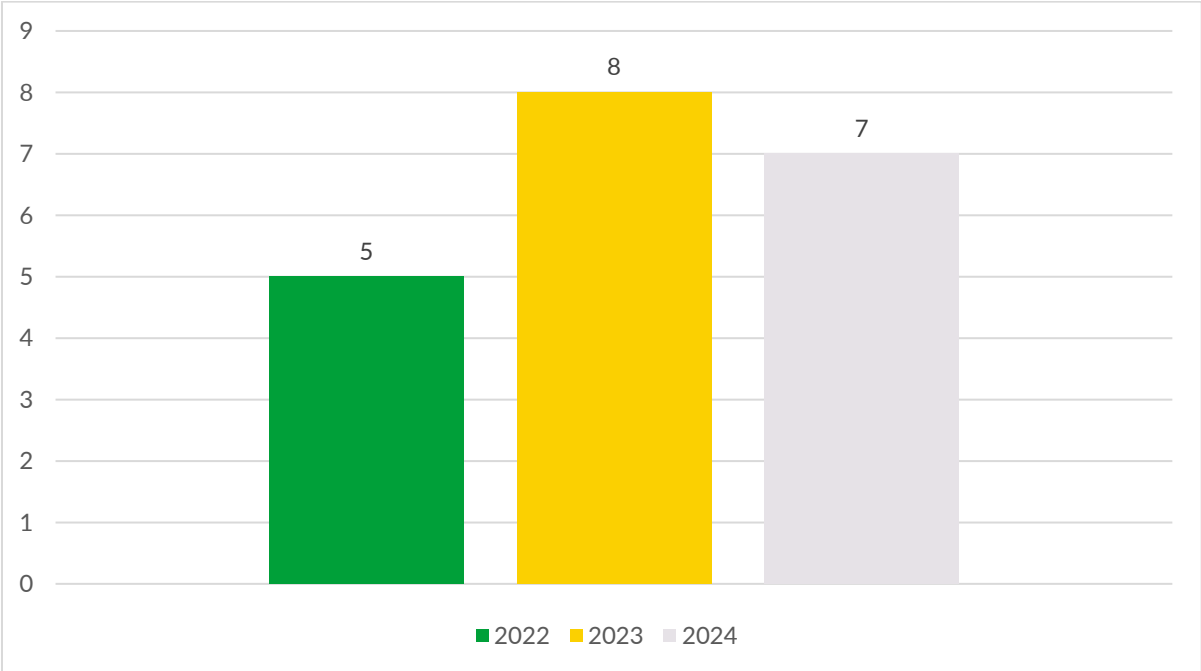
Wykres 21. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych wzrosła z 5 w 2022 r. do 8 w 2023 r., a następnie nieznacznie spadła do 7 w 2024 r. (Wykres 22).

Wykres 22. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

Na terenie gminy realizowane są usługi wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, obejmujące przede wszystkim świadczenia pieniężne (Tabela 11). Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) odpowiada za przyznawanie zasiłku okresowego oraz zasiłków pielęgnacyjnych – zarówno dla dzieci, jak i osób dorosłych z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, pod warunkiem spełnienia kryteriów wiekowych.

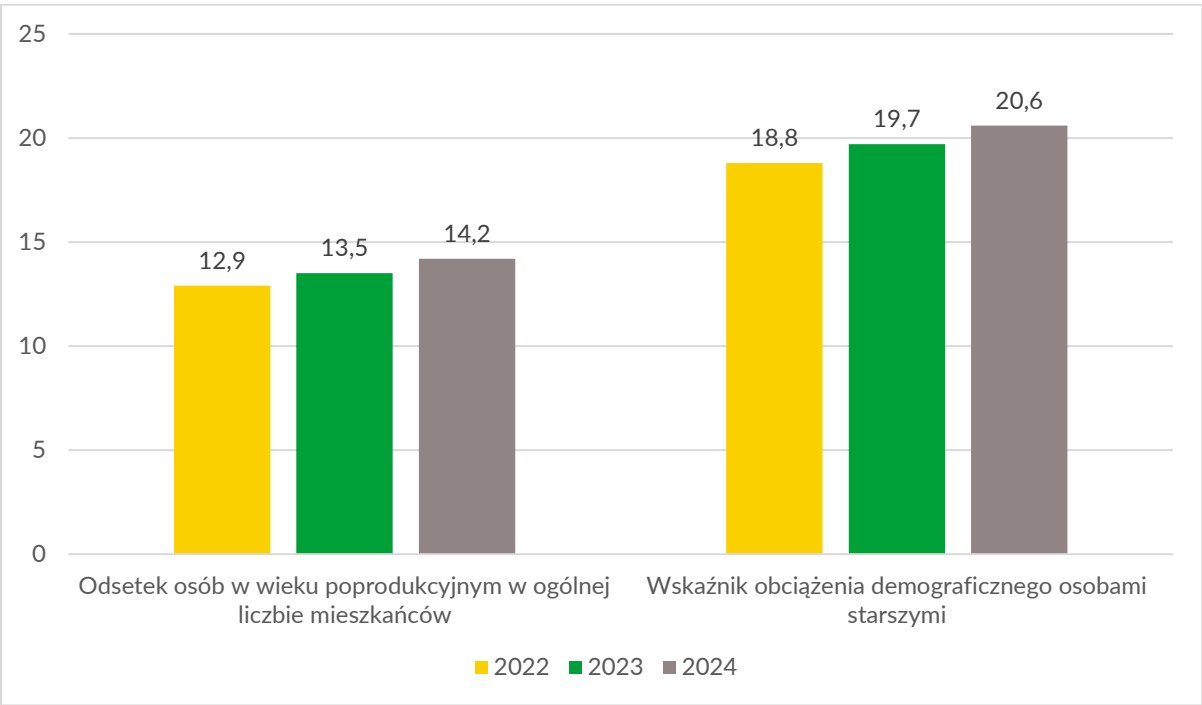
Tabela 11. Realizowane na terenie gminy usługi skierowane do osób z niepełnosprawnościami

L.P. Usługi skierowane do osób z niepełnosprawnościami		Podmiot odpowiedzialny za realizację usługi
1	Zasiłek okresowy	GOPS
2	Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	GOPS
3	Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	GOPS
4	Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	GOPS

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

Na terenie gminy wiejskiej Szczytno zaobserwowano systematyczny wzrost zarówno odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, jak i wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (Wykres 23). Udział osób w wieku 65+ w ogólnej populacji zwiększył się z 12,9% do 14,2%, natomiast współczynnik obciążenia demograficznego wzrósł z 18,8 w 2022 r. do 20,6 w 2024 r.

Wykres 23. Dane demograficzne dotyczące osób starszych w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na terenie powiatu szczycieńskiego realizowane są różne formy wsparcia dla osób starszych, z których mogą korzystać mieszkańcy wszystkich gmin wiejskich. W ramach programów rządowych i powiatowych dostępne są m.in. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w ramach programu „Opieka 75+”, kierowane do samotnych seniorów powyżej 75. roku życia. Dodatkowo funkcjonuje program „Opieka wytchnieniowa”, oferujący wsparcie dla opiekunów osób niesamodzielnych. Powiat realizuje również „Szczycieńską Kartę Seniora 60+”, uprawniającą do zniżek u lokalnych partnerów, a także inicjuje działania integracyjne i aktywizujące, takie jak warsztaty, spotkania czy wydarzenia kulturalne. Na terenie gminy Szczytno funkcjonuje również Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej. Dane przedstawia Tabela 12.

Tabela 12. Realizowane na terenie gminy usługi skierowane do osób starszych

L.P.	Usługi skierowane do osób starszych	Podmiot odpowiedzialny za realizację usługi
1	Usługi opiekuńcze w ramach programu „Opieka 75+”	PCPR w Szczytnie
2	Opieka wytchnieniowa dla opiekunów osób starszych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie, Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej
3	Szczycieńska Karta Seniora 60+	Starostwo Powiatowe w Szczytnie
4	Działania aktywizujące seniorów (np. spotkania, warsztaty, wyjazdy)	Organizacje pozarządowe / Gmina Szczytno
5	Dni Seniora	Gmina Szczytno
6	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	PCPR w Szczytnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie researchu na stronie UG Szczytno

Wśród mieszkańców gminy, liczba przebywających w Domu Pomocy Społecznej wzrosła z 19 do 28 osób. Odpłatność gminy zwiększyła się w tym czasie z 823 030,37 zł w 2022 r. do 1 355 752,80 zł w 2024 r. Średni koszt w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniósł 43 317,39 zł w 2022 r., 38 815,75 zł w 2023 r. oraz 48 420,46 zł w 2024 r. Dane zostały przedstawione w Tabeli 13.

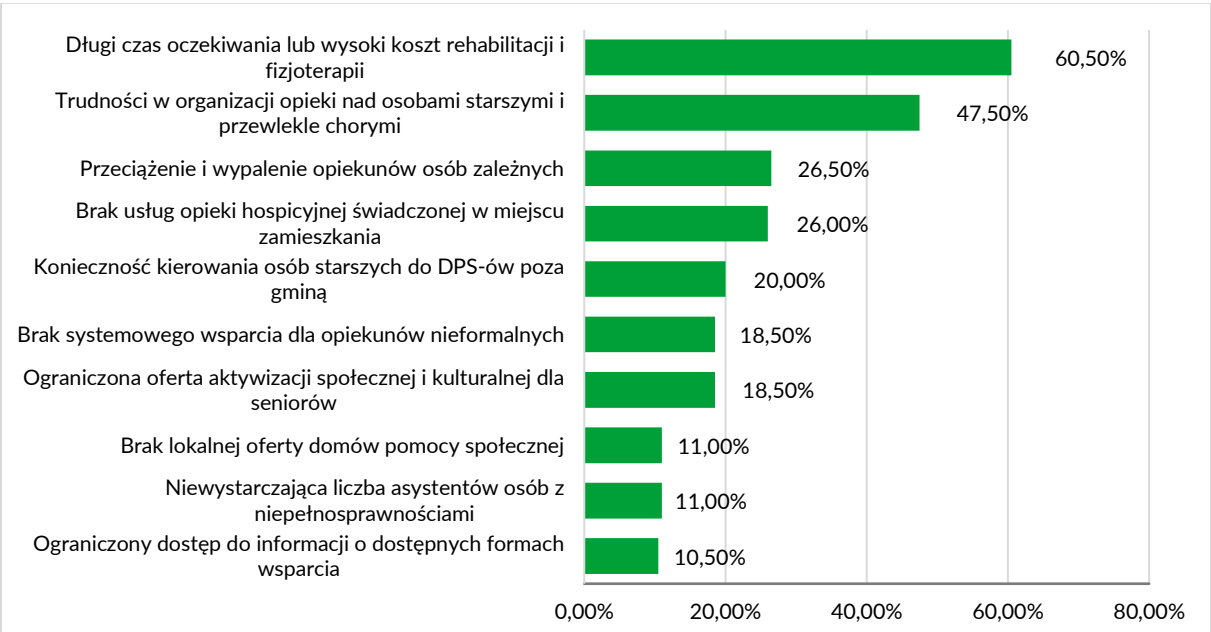
Tabela 13. Liczba mieszkańców przebywających w Domu Pomocy Społecznej oraz odpłatność za pobyt w latach 2020-2024

	2022	2023	2024
Liczba osób przebywających w DPS	19	26	28
Odpłatność gminy [zł]	823 030,37 zł	1.009 209,58 zł	1 355 752,80 zł
Średnia odpłatność w przeliczeniu na 1 osobę	43317,39 zł	38815,75 zł	48420,46zł

Źródło: opracowanie własne – dane OPS

Do najważniejszych problemów osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (Wykres 24) na terenie gminy należą długi czas oczekiwania lub wysoki koszt rehabilitacji i fizjoterapii (60,5%), trudności w organizacji opieki nad osobami starszymi i przewlekle chorymi (47,5%) oraz przeciążenie i wypalenie opiekunów osób zależnych (26,5%). Problemy te wskazują na istotne braki w dostępności usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i wsparcia dla opiekunów, co może prowadzić do pogorszenia jakości życia zarówno osób wymagających pomocy, jak i ich rodzin.

Wykres 24. Problemy osób potrzebujących wsparcia spostrzegane przez mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

Mieszkańcy zostali zapytani o usługi, których na terenie gminy brakuje osobom niesamodzielnym, w tym seniorom, osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom przewlekłe chorym. Do najczęściej wskazywanych usług należały działania związane z rehabilitacją, wskazywane przez 57% oraz opieka w miejscu zamieszkania (35,50%) i dzienny dom pobytu (30,50% wskazań). Nieco mniej respondentów wskazywało na usługi transportowe (24,00%), czy aktywne formy spędzania czasu (17,00%). Szczegółowe dane dotyczące wskazywanych przez ankietowanych usług przedstawia poniższy Wykres 25.

Wykres 25. Pożądane usługi dla osób niesamodzielnym, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekłe chorych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

WNIOSKI

Systematyczny wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów korzystających z pomocy społecznej wskazuje na rosnące potrzeby opiekuńcze i wsparcia. Wzrost o ok. 20% liczby osób niepełnosprawnych objętych pomocą w ciągu trzech lat może być wynikiem zarówno zmian demograficznych, jak i większej dostępności świadczeń.

Niewielkie wahania liczby osób korzystających z usług opiekuńczych może świadczyć o utrzymującym się, choć ograniczonym zasięgu wsparcia środowiskowego. Konieczna może być analiza przyczyn niskiego poziomu korzystania z tych usług, np. ograniczone godziny świadczeń lub niewystarczające informowanie mieszkańców.

Dostępność programów rządowych i powiatowych, takich jak „Opieka 75+”, „Opieka wytchnieniowa” czy „Szczycieńska Karta Seniora 60+”, stanowi istotny element lokalnego systemu wsparcia. Zaleca się kontynuowanie i promowanie ich funkcjonowania wśród mieszkańców gminy.

W analizowanym okresie widoczny jest systematyczny wzrost zarówno liczby mieszkańców DPS, jak i całkowitych kosztów ponoszonych przez gminę. Średnia odpłatność na osobę ulegała wahaniom – spadła w 2023 r., a następnie wyraźnie wzrosła w 2024 r., co może świadczyć o rosnących kosztach utrzymania i usług opiekuńczych.

Brak pełnych danych dotyczących dostępności miejsc użyteczności publicznej i połączeń komunikacyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych ujawnia istotną lukę informacyjną. Rekomenduje się przeprowadzenie lokalnego audytu dostępności oraz stworzenie gminnego rejestru obiektów i usług przyjaznych osobom o szczególnych potrzebach.

Starzenie się społeczeństwa (wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym oraz współczynnika obciążenia demograficznego) będzie generować dalszy wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, zdrowotne i aktywizujące.

Do najczęściej wskazywanych z perspektywy mieszkańców problemów osób niesamodzielnych zalicza się długi czas oczekiwania i wysoki koszt rehabilitacji oraz trudności w organizacji opieki nad osobami starszymi. Co za tym idzie najczęściej wskazywaną potrzebą było wzmocnienie działań związanych z rehabilitacją i fizjoterapią, a także rozwój usług opieki w miejscu zamieszkania.

4.5.EDUKACJA PUBLICZNA

Na terenie gminy Szczytno funkcjonuje zróżnicowana sieć placówek oświatowych obejmująca zarówno przedszkola, jak i szkoły podstawowe (Tabela 14). W skład infrastruktury edukacyjnej wchodzi trzy samodzielne gminne przedszkola (w Szczycie, Kamionku i Nowinach), a także zespoły szkolno-przedszkolne zlokalizowane m.in. w Lipowcu, Szymanach i Romanach. Większość szkół podstawowych posiada oddziały przedszkolne, co sprzyja integracji edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej.

Tabela 14. Przedszkola i szkoły podstawowe zlokalizowane na terenie gminy

L.P.	Nazwa	Adres
1	Gminne Przedszkole w Szczycie	Łomżyńska 3. 12-100 Szczytno
2	Gminny Żłobek w Szczycie	Łomżyńska 3. 12-100 Szczytno
3	Gminne Przedszkole w Kamionku "Jasia i Małgosi"	Kamionek 1, 12-100
4	Gminne Przedszkole w Nowinach	ul. Łomżyńska 3, 12-100
5	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lipowcu	Lipowiec 48, 12-100
6	Szkoła Podstawowa w Olszynach z Oddziałem Przedszkolnym	Olszyny 30, 12-100
7	Szkoła Podstawowa w Rudce z Oddziałem Przedszkolnym	Rudka 10, 12-100
8	Szkoła Podstawowa w Wawrochach z Oddziałem Przedszkolnym	Wawrochy 12, 12-100
9	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Szymanach - Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Szymanach	Szymany 21, 12-100
10	Niepubliczny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Romanach	Romany 20B, 12-100
11	Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Trelkowie	Trelkowo 1, 12-100

Źródło: opracowanie własne na podstawie researchu na stronie UG Szczytno

W 2021 roku największy odsetek mieszkańców gminy posiadał wykształcenie średnie i policealne (25,87%), a następnie wyższe (18,17%) oraz zawodowe/branżowe (17,47%).

Wykształcenie podstawowe miało 15,38% mieszkańców, gimnazjalne – 3,47%, a podstawowe nieukończone – 3,60%. Dane (Tabela 15) wskazują na przewagę osób z wykształceniem co najmniej średnim, przy jednoczesnej obecności grup wymagających wsparcia edukacyjnego (Tabela 15).

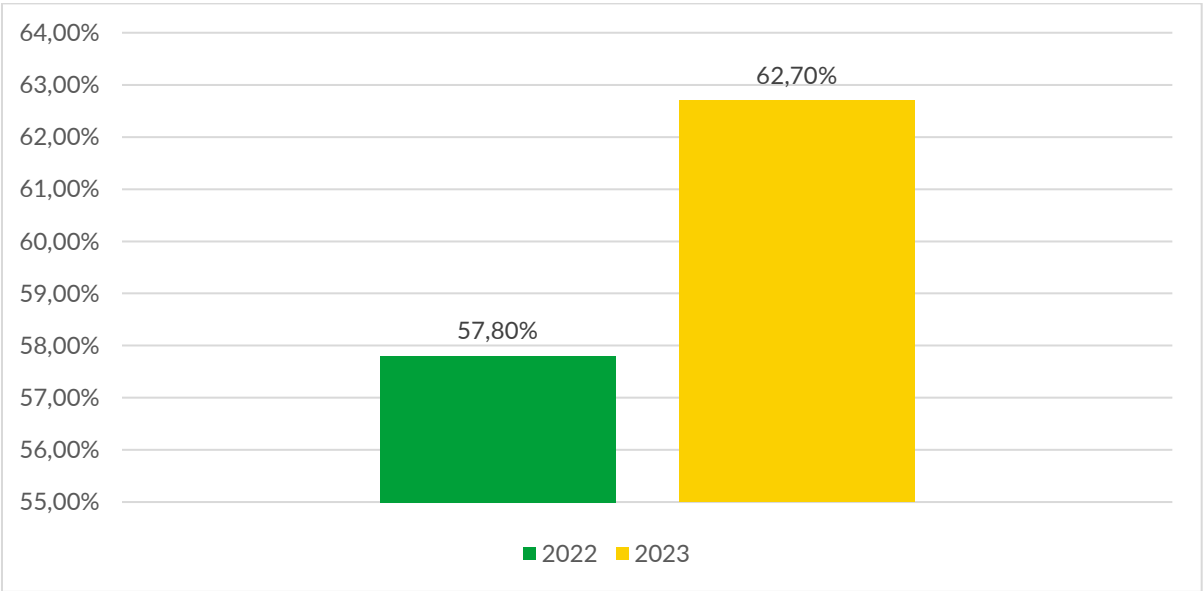
Tabela 15. Poziom wykształcenia w 2021 roku

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	2330	18,17%
Średnie i policealne	3317	25,87%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	2241	17,47%
Gimnazjalne	445	3,47%
Podstawowe	1972	15,38%
Podstawowe nieukończone	462	3,60%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

W latach 2022-2023 odnotowano wzrost udziału dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. W 2022 roku wskaźnik wynosił 57,8%, natomiast w 2023 roku wzrósł do 62,7%. Dane te (Wykres 26) mogą wskazywać na poprawiający się dostęp do edukacji przedszkolnej na terenie gminy.

Wykres 26. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2022-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS *Brak danych za 2024 rok

Na terenie gminy w latach 2022-2023 funkcjonowało siedem szkół podstawowych, bez szkół ponadpodstawowych (Tabela 16).

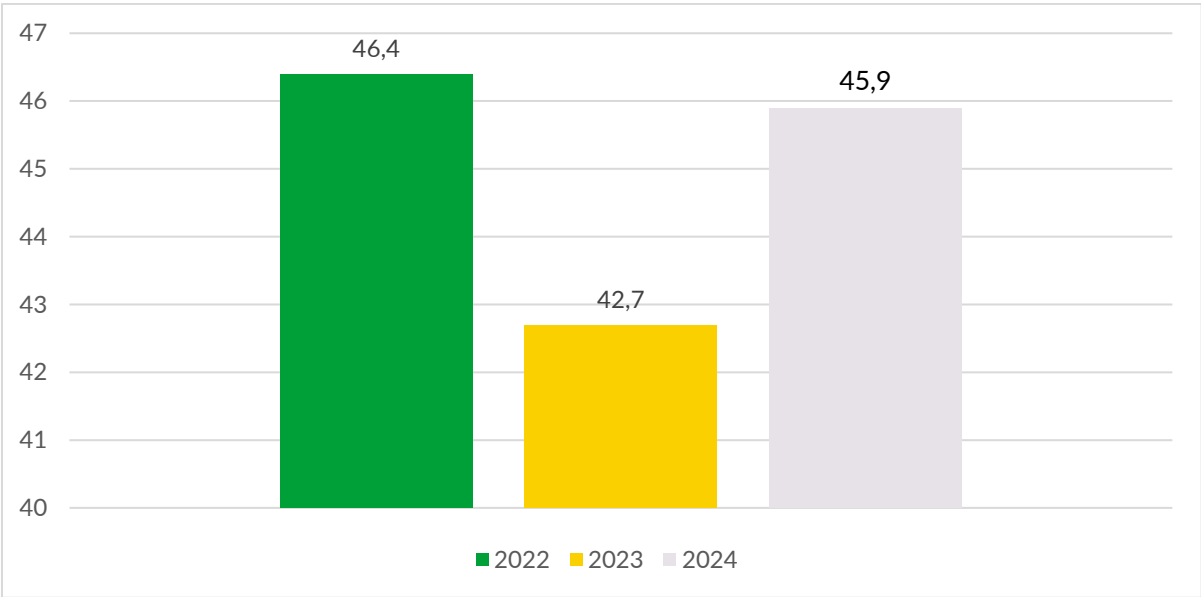
Tabela 16. Liczba uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w latach 2022-2024

	Liczba uczniów		
	2022	2023	2024
Szkoła podstawowa	7	7	7
Szkoła ponadpodstawowa	x	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2022-2024 obserwowano wahania współczynnika skolaryzacji brutto (Wykres 27). W 2022 roku wynosił on 46,4%, spadł do 42,7% w 2023 roku, a w 2024 roku wzrósł do 45,9%. Spadek w 2023 roku może świadczyć o zmniejszającym się udziale osób uczących się w stosunku do ogółu populacji w odpowiednim wieku, co może wynikać z niżu demograficznego, migracji młodzieży lub ograniczonej oferty edukacyjnej na poziomie lokalnym. Wzrost w 2024 roku wskazuje na częściowe odwrócenie tego trendu.

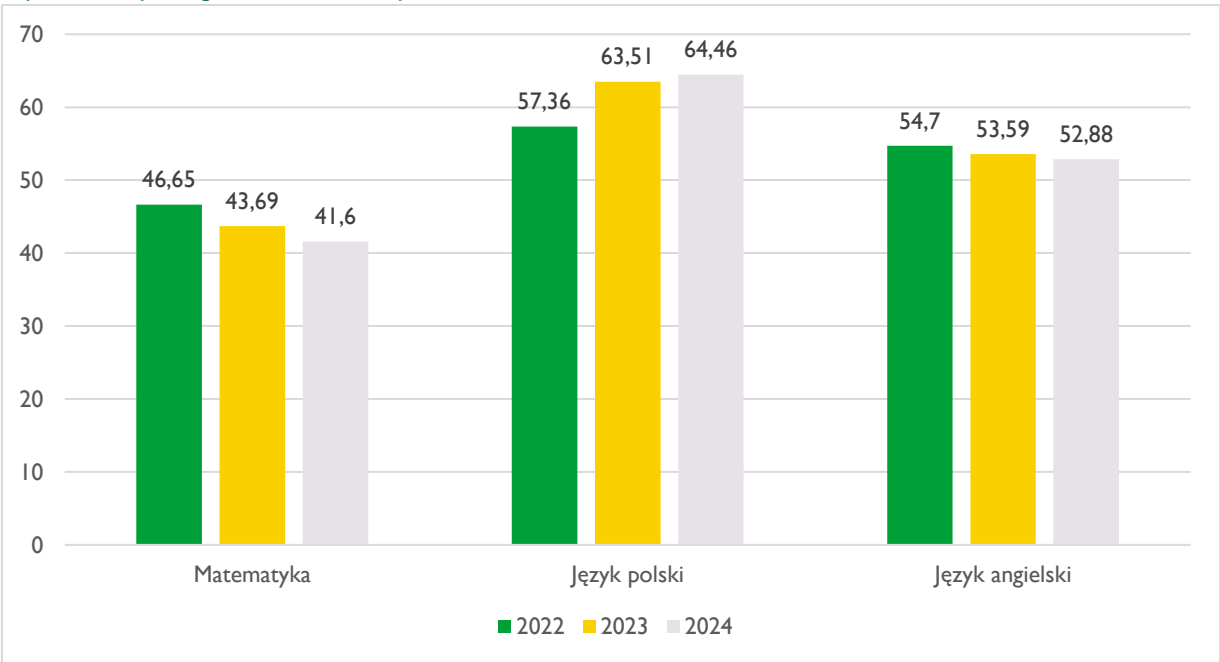
Wykres 27. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w latach 2022-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie wiejskiej Szczytno wykazały spadek z matematyki (z 46,65% do 41,6%) i języka angielskiego (z 54,7% do 52,88%), natomiast wyniki z języka polskiego wzrosły z 57,36% do 64,46%. Dane wskazują na poprawę kompetencji humanistycznych uczniów oraz ewentualną potrzebę wzmocnienia wsparcia w nauce przedmiotów ścisłych i językowych (Wykres 28).

Wykres 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE

WNIOSKI

Gmina wiejska Szczytno posiada rozbudowaną i zróżnicowaną sieć placówek oświatowych, obejmującą zarówno żłobek, przedszkola, jak i szkoły podstawowe – w tym placówki publiczne i niepubliczne. Równomierne rozmieszczenie szkół i przedszkoli sprzyja dostępności edukacji na poziomie lokalnym, także dla dzieci z mniejszych miejscowości.

Odnotowany wzrost odsetka dzieci w wieku 3–6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (z 57,8% w 2022 r. do 62,7% w 2023 r.) może świadczyć o poprawiającej się dostępności i prawdopodobnie również atrakcyjności edukacji przedszkolnej w gminie.

Mimo pozytywnych trendów w zakresie edukacji przedszkolnej, zaobserwowano spadek współczynnika skolaryzacji brutto (z 46,44% w 2022 r. do 42,7% w 2023 r.). Może to wskazywać na wyzwania demograficzne (np. spadek liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym), migrację uczniów do innych ośrodków, bądź ograniczenia w ofercie edukacyjnej powyżej szkoły podstawowej.

Uczniowie gminy osiągnęli lepsze wyniki z języka polskiego, co wskazuje na rozwój kompetencji humanistycznych. Spadki w matematyce i języku angielskim mogą wykazywać potrzebę dodatkowego wsparcia w zakresie przedmiotów ścisłych i językowych, zarówno w formie zajęć wyrównawczych, jak i wzmacniania kompetencji nauczycieli.

Dominujący udział osób z wykształceniem średnim i wyższym może sprzyjać rozwojowi społeczno-gospodarczemu gminy. Niemniej obecność grup z niskim poziomem wykształcenia może wskazywać na potrzebę kontynuacji działań w zakresie edukacji dorosłych i szkoleń zawodowych.

4.6.PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I REINTEGRACJA ZAWODOWA

Na terenie gminy nie odnotowano podmiotów realizujących działania na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej mieszkańców. Jednakże, na przestrzeni lat 2022–2024 odnotowano systematyczny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Ich ogólna liczba wzrosła z 332 osób w 2022 roku do 415 w 2024 roku, co oznacza wzrost o 25%. Równocześnie zwiększył się odsetek osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym – z 4,0% w 2022 r. do 4,9% w 2024 r., co może świadczyć o pogarszającej się sytuacji na lokalnym rynku pracy. Zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn zaobserwowano tendencję wzrostową. Liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła z 142 do 184, a ich udział w populacji w wieku produkcyjnym zwiększył się z 3,2% do 4,1%. W przypadku kobiet bezrobocie również wzrosło – z 190 do 231 osób, a wskaźnik bezrobocia w tej grupie podniósł się z 4,9% do 5,9%. W całym analizowanym okresie kobiety pozostawały grupą bardziej narażoną na bezrobocie niż mężczyźni. Dane przedstawia Tabela 17.

Tabela 17. Poziom bezrobocia rejestrowanego w podziale na płeć w latach 2020-2024

	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych			Odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	332	356	415	4,0	4,3	4,9
Mężczyźni	142	153	184	3,2	3,4	4,1
Kobiety	190	203	231	4,9	5,3	5,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2022–2024 obserwowano wzrost liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia (z 83 do 110 osób) oraz długotrwale bezrobotnych (z 124 do 147 osób). Liczba bezrobotnych do 30 roku życia była bardziej zmienna – wzrosła w 2023 roku do 108 osób, by w 2024 spaść do 104. Długotrwale bezrobotni wykazywali stałą liczbę w latach 2022–2023 po 124 osoby, natomiast w 2024 roku nastąpił wyraźny wzrost do 147 osób. Dane zostały przedstawione w Tabela 18.

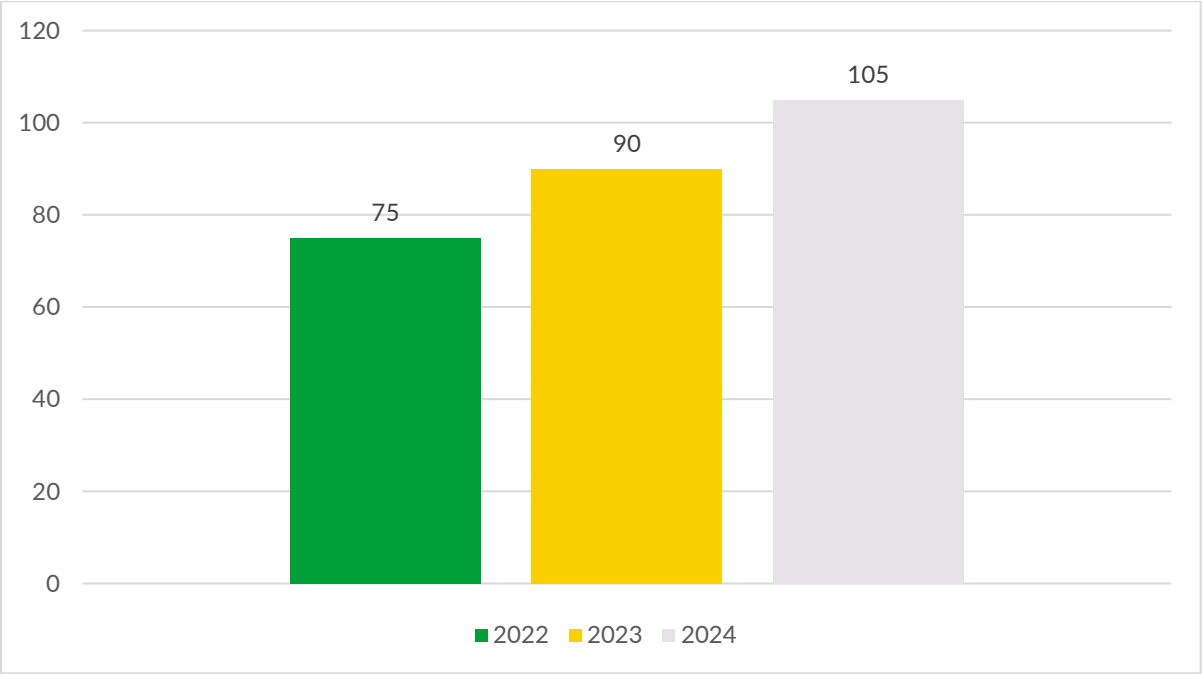
Tabela 18. Bezrobotni zarejestrowani do 30 roku życia, po 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotni w latach 2020-2024

	Liczba osób		
	2022	2023	2024
Bezrobotni do 30 roku życia	97	108	104
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	83	89	110
Długotrwale bezrobotni	124	124	147

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia wzrosła w latach 2022–2024 o 40%. Coroczny wzrost 15 osób rocznie, może świadczyć o trwałym pogarszaniu się sytuacji bytowej bezrobotnych (wydłużanie okresu bezrobocia, niewystarczająca skuteczność działań aktywizacyjnych, powtarzające się trudności w zatrudnieniu osób o określonych kwalifikacjach w danym regionie). Szczegółowe dane przedstawia Wykres 29.

Wykres 29. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2022-2024

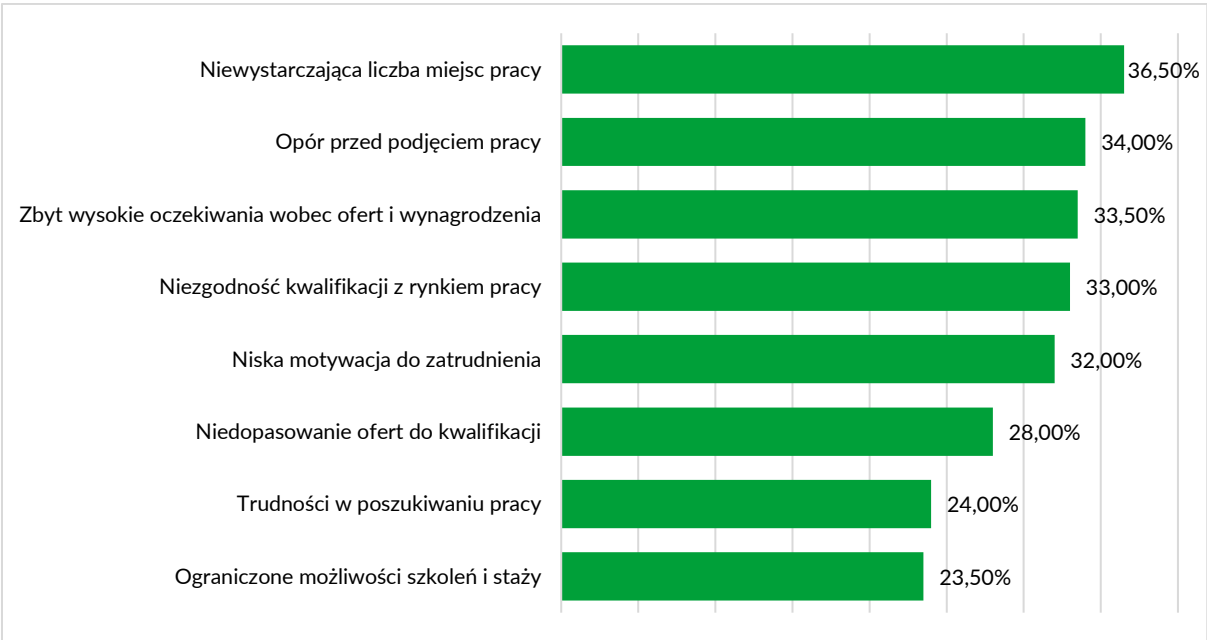

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

W latach 2022–2024 na terenie gminy nie odnotowano przypadków objęcia mieszkańców działaniami z zakresu aktywizacji zawodowej za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Osoby potrzebujące aktywizacji zawodowej kierowane są do Centrów Integracji Społecznej.

Analiza wskazań mieszkańców gminy, dotyczących trudności na rynku pracy pokazuje, że najpoważniejszym problemem jest niewystarczająca liczba dostępnych miejsc pracy, na co wskazało 36,5% respondentów. Na kolejnych miejscach znalazły się takie bariery jak opór przed podjęciem zatrudnienia (34%), zbyt wysokie oczekiwania względem ofert pracy i wynagrodzenia (33,5%) oraz nieadekwatność kwalifikacji do wymagań rynku pracy (33%). Znaczny odsetek badanych wskazał również na niską motywację do znalezienia pracy (32%) oraz niedopasowanie ofert do posiadanych kwalifikacji (28%). Trudności w poszukiwaniu zatrudnienia (24%) oraz ograniczone możliwości odbycia kursów, szkoleń i staży (23,5%) mogą wskazywać na potrzebę wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej oraz dostosowania oferty szkoleniowej do realnych potrzeb rynku pracy (Wykres 30).

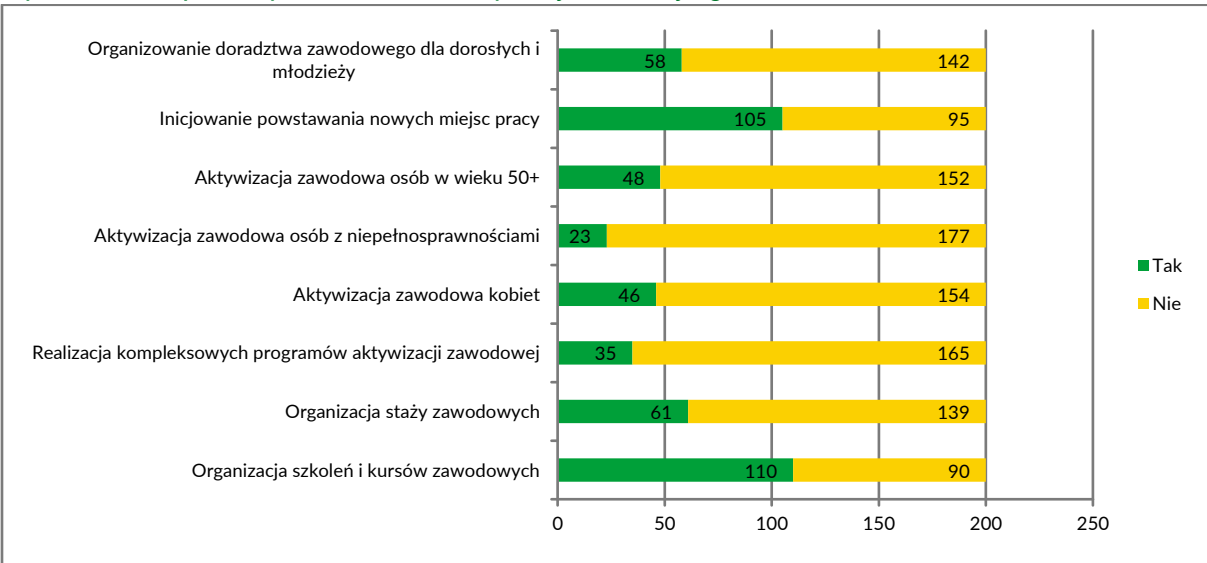
Wykres 30. Najczęstsze trudności osób bezrobotnych w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

Respondenci najczęściej popierali potrzebę organizacji szkoleń i kursów zawodowych (110) oraz inicjowania powstawania nowych miejsc pracy (105). Istotnym obszarem wskazywanym przez mieszkańców jest także organizowanie doradztwa zawodowego dla dorosłych i młodzieży (58) oraz organizacja staży zawodowych (61). Mniej popularne, ale wciąż zauważane potrzeby to aktywizacja zawodowa kobiet (46 wskazań), osób w wieku 50+ (48) oraz osób z niepełnosprawnościami (23). Najmniejsze poparcie uzyskała realizacja kompleksowych programów aktywizacji zawodowej (35 wskazań). Dane przedstawia Wykres 31.

Wykres 31. Ocena potrzebnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej w gminie

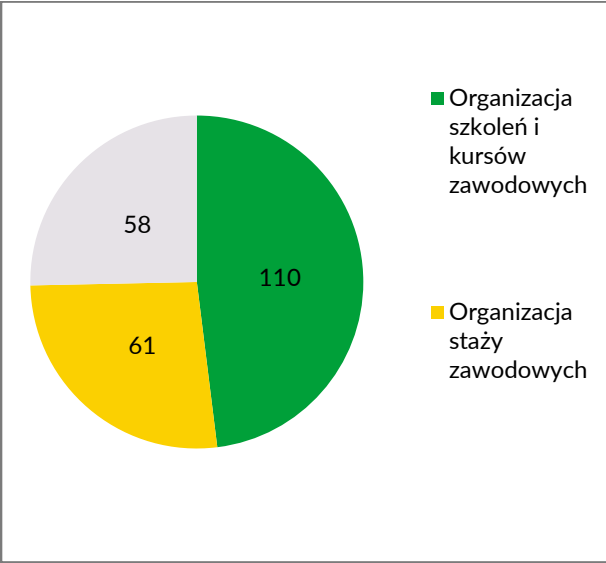

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

W kontekście priorytetów organizacyjnych mieszkańcy szczególnie doceniają organizację szkoleń i kursów zawodowych, które otrzymały 110 wskazań. Chociaż większość respondentów nie uznała organizacji staży zawodowych (30% wskazań) oraz doradztwa zawodowego dla dorosłych i młodzieży (29%) za priorytet, to jednak wyniki te pokazują, że znacząca grupa mieszkańców dostrzega potrzebę rozwinięcia oferty aktywizacyjnej w tych obszarach (Wykres 32). W kontekście potrzeb aktywizacji zawodowej wybranych grup

społecznych, mieszkańcy wskazali jako priorytet osoby w wieku 50+ oraz kobiety, które otrzymały niemal po 25% wskazań. Aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami wskazało około 12% respondentów (Wykres 33).

Wykres 32. Preferowane działania organizacyjne wspierające osoby bezrobotne w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

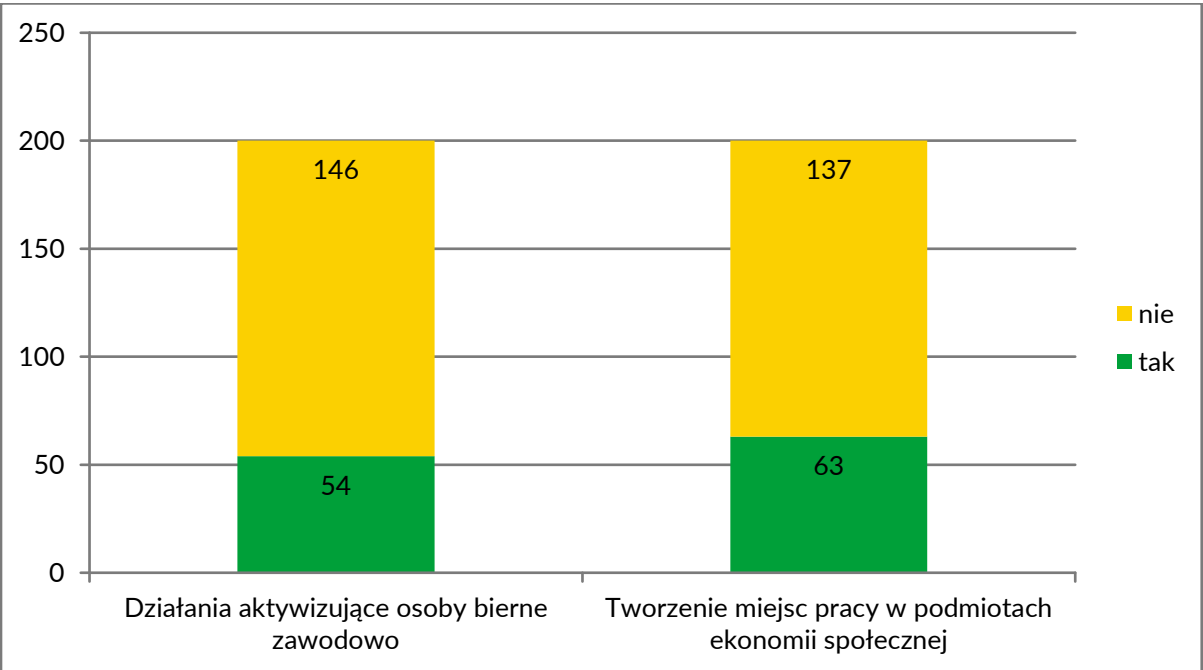
Wykres 33. Potrzeba aktywizacji zawodowej wybranych grup społecznych w opinii mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

Wyniki badania pokazują, że 27% mieszkańców (54 osoby) dostrzega brak działań aktywizujących osoby biernie zawodowo, czyli osób aktualnie niezainteresowanych podjęciem zatrudnienia. Z kolei 31,5% respondentów (63 osoby) wskazało na potrzebę tworzenia miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej, takich jak organizacje pozarządowe czy spółdzielnie socjalne. Jednak w obu przypadkach większość respondentów (odpowiednio 73% i 68,5%) nie uznała tych usług za szczególnie deficytowe, co może świadczyć o niższym poziomie świadomości w zakresie znaczenia aktywizacji zawodowej i potencjału ekonomii społecznej lub o mniejszej bezpośredniej potrzebie korzystania z tego typu form wsparcia wśród ankietowanych. Dane przedstawia Wykres 34.

Wykres 34. Brakujące usługi wspierające aktywność zawodową mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

WNIOSKI

Na terenie gminy w latach 2022–2024 odnotowano systematyczny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 25%, co wskazuje na pogarszającą się sytuację na lokalnym rynku pracy. Zwiększył się także odsetek osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym, co potwierdza rosnące problemy z zatrudnieniem.

Bezrobocie wzrosło zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, przy czym kobiety pozostają grupą bardziej narażoną na bezrobocie, z wyższym wskaźnikiem bezrobocia zarówno w 2022, jak i 2024 roku. Wzrost bezrobocia jest bardziej widoczny wśród mężczyzn procentowo, jednak wciąż to kobiety stanowią większy odsetek bezrobotnych.

Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia systematycznie rośnie, podobnie jak liczba osób długotrwale pozostających bez pracy. To zjawisko może wskazywać na trudności tej grupy wiekowej z powrotem na rynek pracy oraz na niewystarczające działania wsparcia dla osób w starszym wieku.

Liczba bezrobotnych do 30 roku życia jest zmienna, co może świadczyć o sezonowych lub innych krótkoterminowych czynnikach wpływających na zatrudnienie młodych osób, a także o potrzebie skierowania do nich dedykowanych programów aktywizacyjnych.

Wzrost o 40% liczby osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje na pogarszające się warunki bytowe osób bezrobotnych oraz na niewystarczającą skuteczność dotychczasowych działań aktywizacyjnych i wsparcia.

Niewystarczająca liczba miejsc pracy jest główną trudnością na lokalnym rynku pracy, wskazaną przez ponad 36% respondentów, co podkreśla potrzebę tworzenia nowych stanowisk pracy w gminie. Istniejące bariery zatrudnienia, takie jak opór przed podjęciem pracy, zbyt wysokie oczekiwania finansowe oraz nieadekwatność kwalifikacji do wymagań rynku, mogą wskazywać na konieczność działań edukacyjnych i motywacyjnych skierowanych do osób poszukujących zatrudnienia

4.7.KULTURA, SPORT I TURYSTYKA

Na terenie Gminy Szczytno działa kilka podmiotów sportowych i społeczno-kulturalnych, m.in. kluby sportowe, korty tenisowe oraz lokalne stowarzyszenia. Choć występuje brak formalnych instytucji kultury, organizacje te wspierają aktywność mieszkańców w obszarze sportu, rekreacji i integracji społecznej. Konkretnie dane wraz z adresami podmiotów przedstawia Tabela 19.

Tabela 19. Podmioty kulturalne, sportowe działające na terenie gminy

L.P.	Nazwa	Adres
1	Korty tenisowe	Nowe Gizewo 16EA, 12-100 Szczytno
2	Gminny Klub Sportowy Szczytno	Olszyny 6C, 12-100 Olszyny
3	Policyjny Klub Sportowy Gwardia Szczytno	ul. Piłsudskiego 111, 12-100 Szczytno
4	Szczycieński Klub Sportowy Szczytno	ul. Ostrołęcka 4, 12-100 Szczytno,
5	Stowarzyszenie Społeczno – Kulturalne „Mazurskie Źródła”	Dębówko 2a, 12-100 Szczytno
6	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Szymany	Szymany 12, 12-100 Szczytno
7	Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Lepsze Dzieciństwo”	Lipowa Góra Zachodnia 6, 12-100 Szczytno

L.P.	Nazwa		Adres
8	Koła Gospodyń Wiejskich	Koło Gospodyń Wiejskich Lipowej Góry Wschodniej	Lipowa Góra Wschodnia 24H, 12-100 Lipowa Góra Wschodnia
		Koło Gospodyń wiejskich w Gawrzyżatkach	Gawrzyżatki 18B, 12-100 Gawrzyżatki
		Koło Gospodyń Wiejskich „Kamionkowy Kociotek” w Kamionku	Kamionek 99, 12-100 Kamionek
		Koło Gospodyń Wiejskich w Korpele „Korpellove”	Korpele 29B, 12-100 Korpele
		Koło Gospodyń Wiejskich w Lipowcu Lipowianki	Lipowiec 128, 12-100 Lipowiec
		Koło Gospodyń Wiejskich „Gizewianki” Nowe Gizewo	16ea, 12-100 Nowe Gizewo
		Koło Gospodyń wiejskich „Serce Szyman” w Szymanach	65 Szymany, 12-100 Szymany
		Koło Gospodyń Wiejskich w Wałach	Wały 5, 12-100 Wały
		Koło Gospodyń Wiejskich Zielonka i Wałpusz	Zielonka 10A, 12-100 ielonka
		Koło Gospodyń Wiejskich „Cuda Wianki Olszynianki” w Olszynach	Olszyny 44C, 12-100 Olszyny
		Koło Gospodyń Wiejskich „Niezłe Ziółka z Rudki”	Rudka 73H, 12-100 Rudka
		Koło Gospodyń Wiejskich „Rusałkowe Bajanie” w Szczycionku	Szczycionek 41A, 12-100 Szczycionek
		Koło Gospodyń Wiejskich w Marksewie Marksewianki	Marksewo 6A, 12-100 Marksewo
		Koło Gospodyń Wiejskich Kiejkuckie Nutki w Stary Kiejkutach	Stare Kiejkuty 12H, 12-100 Stare Kiejkuty
		Koło Gospodyń Wiejskich Trelkowo Trelkówko	Trelkowo 17, 12-100 Trelkowo
		Koło Gospodyń Wiejskich Lemańskie Smakołyki	Lemany 36C, 12-100 Lemany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szczytno

Na terenie Gminy Szczytno funkcjonuje 34 obiektów noclegowych, w tym liczne gospodarstwa agroturystyczne, pokoje gościnne, domki letniskowe oraz hotele i ośrodki wypoczynkowe. Najwięcej z nich zlokalizowanych jest w miejscowościach, takich jak Sasek Mały, Kobyłocha, Trelkówko, Stare Kiejkuty czy Marksewo. Oferta noclegowa jest zróżnicowana, co sprzyja rozwojowi lokalnej turystyki i może stanowić istotne wsparcie dla gospodarki gminy. Obiekty wraz z ich lokalizacją przedstawia Tabela 20.

Tabela 20. Obiekty noclegowe działające na terenie gminy

LP	Nazwa	Adres
1	Gospodarstwo Rolno - hodowlane "SASEK"	Sasek Mały 14, 12-100 Szczytno
2	Gospodarstwo Agroturystyczne "Daleko od szosy"	Lipowiec 128, 12-100
3	Gospodarstwo agroturystyczne "Dom nad stawem"	Dębówko 15B, 12-100 Szczytno
4	Pokoje gościnne "Nad Saskiem"	Jęcznik 11C, 12-100
5	Hotel "Irena"	Korpele 8, 12-100 Szczytno
6	Gospodarstwo Agroturystyczne	Sawica 1, 12-100 Szczytno
7	Gospodarstwo agroturystyczne "Zacisza Chatka"	Marksewo 33, 12-100 Szczytno
8	Gospodarstwo agroturystyczne "Chata za wsią"	Dębówko 15A, 12-100 Szczytno
9	Gospodarstwo Agroturystyczne "Gocha"	Sasek Mały 16, 12-100 Szczytno
10	Gospodarstwo agroturystyczne	Trelkówko 2d, 12-100 Szczytno
11	Pokoje gościnne agroturystyka	Stare Kiejkuty 55, 12-100 Szczytno

LP	Nazwa	Adres
12	Gospodarstwo Agroturystyczne "Orzechowo"	Sasek Mały 14, 12-100 Szczytno
13	Gościniec "Nad stawem"	Romany 78C, 12-100 Szczytno
14	Agroturystyka Urszula Rykowska	Trelkówko 9, 12-100 Szczytno
15	Domki całoroczne Krzysztof Topolski	Romany 81, 12-100 Szczytno
16	„Stajnia Sarage”	Olszyny 102, 12-100 Szczytno
17	Domek całoroczny – Mazury Renata Samsel-Płocharczyk	Trelkówko 19, 12-100 Szczytno
18	Lasek Agroturystyka Sandra Latoch	Sasek Wielki 6A, 12-100 Szczytno
19	Ośrodek wypoczynkowy SASEK	Kobyłocha 11A, 12-100 Szczytno
20	Domki letniskowe Patryk Deptuła	Kobyłocha 11B, 12-100 Szczytno
21	Gospodarstwo Agroturystyczne „Mazurskie Uroczysko”	Stare Kiejuty 27, 12-100 Szczytno
22	Pokoje „u Izy” Izabela Muchowska	Stare Kiejuty 12F, 12-100 Szczytno
23	Domki letniskowe "Cztery domki" Szymon Lipka	Stare Kiejuty 191, 12-100 Szczytno
24	OW "Dar Lasu" Józef Borawski	Kobyłocha 11D, 12-100 Szczytno
25	Gospodarstwo Agroturystyczne „Siódmak”	Siódmak 21, 12-100 Szczytno
26	Miejsca noclegowe Klementyna Michalska	Ułązki 17, 12-100 Szczytno
27	„Miejsce marzeń” agroturystyka Agata Berk-Chumowicz	Kamionek 146, 12-100 Szczytno
28	Domek na Mazurach Agnieszka Darnos	Trelkówko, działka ewidencyjna 18/25, 12-100 Szczytno
29	„Agroturystyka u Agaty” Agata Galera	Marksewo 27, 12-100 Szczytno
30	Wynajem Mazury Paulina Rubak	Marksewo 17, 12-100 Szczytno
31	Wynajem budynek letniskowy Joanna Ruszczyk - Draba	Węgorzowa 4, 12-100 Piece
32	Mazurski Domek z Duszą, E.D. Solutions	Wałpusz 31, 12-100 Szczytno
33	Gospodarstwo agroturystyczne "Kamez"	Wawrochy 36, 12-100 Szczytno
34	Szczęśliwy Domek Business Consulting A. Powalka	Wałpusz 205, 12-100 Szczytno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szczytno

Na terenie gminy funkcjonuje zróżnicowana infrastruktura służąca aktywnościom kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym mieszkańców. Do najważniejszych obiektów należą boisko gminne w Olszynach oraz 31 świetlic wiejskich. Działalność kulturalną wspierają także Gminna Biblioteka Publiczna w Lipowcu oraz jej trzy filie w Kamionku, Olszynach i Szymanach. Wykaz infrastruktury wraz z adresami przedstawia Tabela 21.

Tabela 21. Infrastruktura kulturalna, sportowo-rekreacyjna i turystyczna na terenie gminy

L.P.	Nazwa	Adres
1	Boisko Gminne w Olszynach	Romany 21, 12-100 Szczytno
2	Świetlica Wiejska w Czarkowym Grądzie	Czarkowy Grąd, 12-100 Szczytno
3	Świetlica Wiejska w Dębówku	Dębówko 2A, 12-100 Szczytno
4	Świetlica Wiejska w Gawrzyżkach	Gawrzyżki 18A, 12-100 Szczytno
5	Świetlica Wiejska w Jęczniku	Jęcznik, 12-100 Szczytno
6	Świetlica Wiejska w Kamionku	Kamionek 5A, 12-100 Szczytno
7	Świetlica Wiejska w Korpelach	Korpele 29T, 12-100 Szczytno
8	Świetlica Wiejska w Lemany	Lemany 36C, 12-100 Szczytno
9	Świetlica Wiejska w Leśnym Dworze	Leśny Dwór 54, 12-100
10	Świetlica Wiejska w Lipowcu	Lipowiec 48B, 12-100 Szczytno
11	Świetlica Wiejska w Lipowej Górze Wschodniej	Lipowa Góra Wschodnia 18BG, 12-100 Szczytno
12	Świetlica Wiejska w Lipowej Górze Zachodniej	Kamionek 5A, 12-100 Szczytno

L.P.	Nazwa	Adres
13	Świetlica Wiejska w Małdańcu	Brak dostępnych danych
14	Świetlica Wiejska w Marksewie	12-100 Szczytno
15	Świetlica Wiejska w Niedźwiedziach	16A Niedźwiedzie, 12-100 Szczytno
16	Świetlica Wiejska w Nowinach	Nowiny 30A, 12-100 Szczytno
17	Świetlica Wiejska w Nowym Gizewie	Nowe Gizewo 16EA, 12-100 Szczytno
18	Świetlica Wiejska w Piecuchach	Piecuchy 11, 12-100 Szczytno
19	Świetlica Wiejska w Płozach	Płozy 37A, 12-100
20	Świetlica Wiejska w Prusowym Borku	Prusowy Borek, 12-100 Szczytno
21	Świetlica Wiejska w Romanach	Romany 26, 12-100 Szczytno
22	Świetlica Wiejska w Rudce	Rudka 41M, 12-100 Szczytno
23	Świetlica Wiejska w Sasku Małym	Sasek Mały, 12-100 Szczytno
24	Świetlica Wiejska w Sasku Wielkim	Sasek Wielki 8, 12-100 Sasek Wielki
25	Świetlica Wiejska w Sędańsku	Sędańsk 6, 12-100 Szczytno
26	Świetlica Wiejska w Siódmakach	Siódmak, 12-100 Szczytno
27	Świetlica Wiejska w Starych Kiejkutach	Stare Kiejkuty, 12-100 Szczytno
28	Świetlica Wiejska w Szymanach	Szymany 21, 12-100 Szczytno
29	Świetlica Wiejska w Trelkowie	Trelkowo 17, 12-100 Szczytno
30	Świetlica Wiejska w Wałach	Wały 30, 12-100 Szczytno
31	Świetlica Wiejska w Wawrochy	Wawrochy 12, 12-100 Szczytno
32	Świetlica Wiejska w Zielonce	Zielonka 11, 12-100
33	Gminna Biblioteka Publiczna w Lipowcu	Lipowiec 20B, 12-100 Szczytno
34	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Kamionku	Kamionek 25, 12-100 Szczytno
35	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Olszynie	Olszyny 30, 12-100 Szczytno
36	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Szymanach	Szymany 62, 12-100 Szczytno

Źródło: opracowanie własne na podstawie researchu

Na terenie Gminy Szczytno organizowane są wydarzenia kulturalne i rekreacyjne, które integrują społeczność lokalną i promują dziedzictwo regionu. Do całorocznych należą wystawy dawnych maszyn rolniczych oraz cykliczny targ staroci organizowane przez Muzeum Wiejskie w Olszynie. Wydarzenia takie jak dożynki gminne, Festiwal Dyni w Olszynie, Gminne Dni Seniora oraz Powiatowo-Gminne Dni Rodziny stanowią ważny element życia społeczno-kulturalnego gminy oraz mogą przyciągać zarówno mieszkańców, jak i turystów. Dane przedstawia Tabela 22.

Tabela 22. Wydarzenia kulturalne i sportowe oraz atrakcje turystyczne na terenie gminy

L.P.	Nazwa	Realizator	Adres/ lata
1	Wystawy dawnych maszyn i narzędzi rolniczych, w tym eksponaty od XVII wieku	Muzeum Wiejskie w Olszynie	Olszyny 72, 12-100 Olszyny
2	Targ staroci	Muzeum Wiejskie w Olszynie	Od 2003 w okresie wiosna-jesień
3	Dożynki gminne	Olszyny	corocznie
4	Festiwal Dyni	Olszyny	corocznie
5	Gminny Dzień Seniora	Gmina Szczytno	corocznie
6	Powiatowo-Gminne Dni Rodziny	Gmina Szczytno, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipowcu, GOPS w Szczytnie, Szkoła Podstawowa w Olszynie, Sołectwo Olszyny, PCPR	corocznie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szczytno

W gminie funkcjonowało 16 obiektów sportowych, wykorzystywanych w pełnym zakresie, a liczba organizowanych imprez sportowych i kulturalnych wzrosła z 10 w 2022 roku do 16 w 2024 roku, co świadczy o rosnącym zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczno-kulturalne i sportowo-rekreacyjne gminy. W latach 2022–2024 mieszkańcy gminy Szczytno aktywnie uczestniczyli w wydarzeniach sportowych i kulturalnych organizowanych przez gminę, lokalne instytucje kultury oraz świetlice wiejskie. W tym okresie odbywały się turnieje piłkarskie i siatkarskie dla różnych roczników, półmaratony, czwórbój lekkoatletyczne, zawody tenisowe oraz wędkarskie. Równolegle organizowano liczne inicjatywy kulturalne, takie jak konkursy plastyczne i fotograficzne, warsztaty florystyczne i kulinarne, wydarzenia literackie (Narodowe Czytanie, Tydzień Bibliotek, Noc Bibliotek) oraz obchody Dnia Kobiet, Dnia Matki i Mikołajek. Wykaz zorganizowanych wówczas wydarzeń sportowo-kulturalnych przedstawia Tabela 23.

Tabela 23. Wydarzenia sportowe i kulturalne w gminie Szczytno w latach 2022–2024

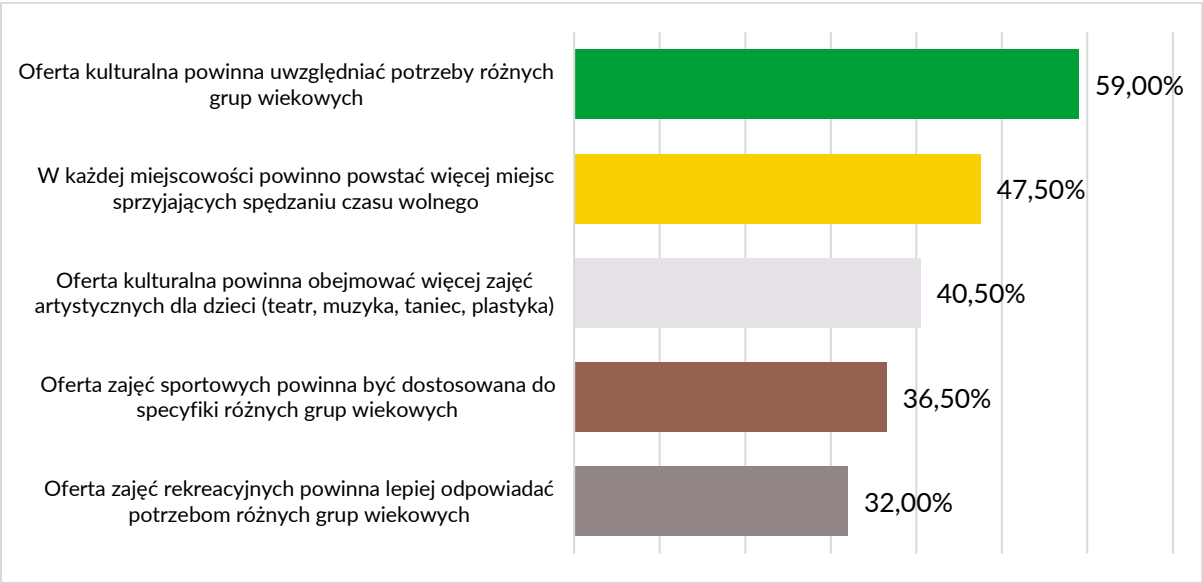
Kategoria	2022	2023	2024
Sportowe	Plebiscyt na Najpopularniejszego Sportowca	Plebiscyt na Sportowca Powiatu	Medale w plebiscycie na Sportowca Powiatu
	Turniej Piłki Nożnej – Piątki, Lipowiec	Turniej Czwórek Siatkarskich, Wawrochy	Gminny Turniej Czwórek Siatkarskich, Wawrochy
	Turniej Siatkówki – szóstki, Szymany	Noworoczny Turniej Halowej Piłki Nożnej	Turniej Gieksa Cup,
	Półmaraton po Kolei, Lemany	Turniej Halowy „Gramy z WOŚP”	Gminny Turniej Szóstek Siatkarskich, Szymany
	Turniej piłki nożnej w Lipowcu,	Gminny Turniej Siatkówki – szóstki mieszane	Gminny Turniej Piątek Piłkarskich (2009 i młodsi), Lipowiec
	Gminny Turniej „Piątki Piłkarskie”, 31.05, Lipowiec	Gminny Turniej Piłki Nożnej – Piątki (2009)	Gminny Turniej Piłki Nożnej, Olszyny
	Czwórbój o Puchar Wójta, Lipowiec	Gminny Turniej Piłki Nożnej – Piątki (2007)	Gminny Turniej Piątek Piłkarskich (2011), Lipowiec
		Półmaraton po Kolei, Lemany	Czwórbój Lekkoatletyczny, Lipowiec
	Turniej Singla Mężczyzn, Korty	Czwórbój Lekkoatletyczny o Puchar Wójta	III Półmaraton po Kolei
		VIII Turniej singla mężczyzn (OPEN, 55+)	Zawody wędkarskie, Romany
	Turniej Mazury Kids Cup	Zawody wędkarskie, Romany	Rozgrywki w Olszynach
		V Turniej par mieszanych o Puchar Wójta	Rozgrywki w Nowym Gizewie,
		VI Turniej debła mężczyzn (OPEN, 55+)	Turniej Tenisa Dziewcząt i Chłopców, Nowe Gizewo
	Zawody wędkarskie, Romany	Zawody w Olszynach	Zawody tenisowe, sierpień, Nowe Gizewo
			Rozgrywki w Wawrochach
Kulturalne	Dzień Kobiet – Teatr przy stoliku	Narodowe Czytanie	Narodowe Czytanie
	Konkurs plastyczny „Wielkanocne jajo”		
	Dzień Matki – konkurs plastyczny		
	Tydzień bibliotek – czytanie na trawie		
	Narodowe Czytanie		
	Noc Bibliotek	Warsztaty, konkursy, festyny	Warsztaty, konkursy, festyny
	Warsztaty florystyczne dla		

Kategoria	2022	2023	2024
	seniorów		
	Mikołajki		
	Konkurs fotograficzny (Bożonarodzeniowy)		
	Warsztaty kulinarne		
	Zajęcia kreatywne dla dzieci		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szczytno

Wykres 35 przedstawia procentowy udział respondentów, którzy wskazali poszczególne stwierdzenia jako zgodne z ich opinią. Największe poparcie uzyskało stwierdzenie, że oferta kulturalna powinna uwzględniać potrzeby różnych grup wiekowych (59%). Istotnym wskazaniem jest również potrzeba zwiększenia liczby miejsc sprzyjających spędzaniu czasu wolnego w każdej miejscowości, którą poparło 47,5% respondentów. Ponadto, 40,5% osób opowiedziało się za rozszerzeniem oferty kulturalnej o zajęcia artystyczne dla dzieci, takie jak teatr, muzyka, taniec czy plastyka. Oferta zajęć sportowych i rekreacyjnych powinna być w większym stopniu dostosowana do specyfiki różnych grup wiekowych – takie opinie wyraziło odpowiednio 36,5% oraz 32% respondentów.

Wykres 35. Preferencje mieszkańców dotyczące rozwoju oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej oraz infrastruktury czasu wolnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

WNIOSKI

Brak formalnych instytucji kultury na terenie gminy wiejskiej Szczytno ogranicza dostępność profesjonalnej oferty kulturalnej. Rolę animacyjną i integracyjną częściowo przejmują jednak lokalne świetlice, Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filiami oraz organizacje pozarządowe i stowarzyszenia sportowe. Aktywność mieszkańców jest wspierana przez zróżnicowaną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, w tym boiska, korty tenisowe oraz świetlice wiejskie, a także przez obiekty noclegowe, w tym gospodarstwa agroturystyczne, pokoje gościnne i domki letniskowe.

Cykliczne wydarzenia sportowe i kulturalne, m.in. turnieje piłkarskie i siatkarskie, półmaratony, czwórboje lekkoatletyczne, zawody tenisowe i wędkarskie oraz inicjatywy kulturalne, takie jak Narodowe Czytanie, Tydzień Bibliotek, Noc Bibliotek, konkursy plastyczne i fotograficzne sprzyjają integracji społecznej, aktywizując mieszkańców i promują dziedzictwo lokalne. Lokalna infrastruktura oraz oferta wydarzeń potencjalnie tworzą warunki

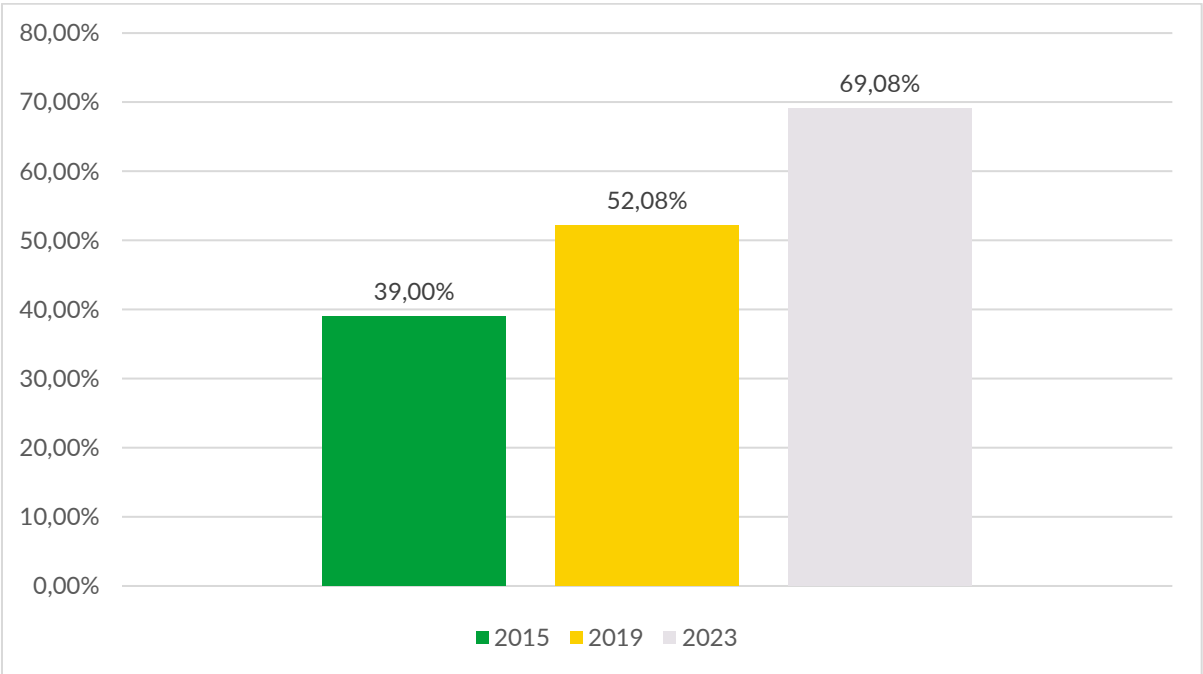
do dalszego rozwoju turystyki, rekreacji i aktywności fizycznej zarówno mieszkańców, jak i przyjezdnych.

Cykliczne imprezy, takie jak Dożynki Gminne, Festiwal Dyni, Gminne Dni Seniora czy Powiatowo-Gminne Dni Rodziny, pełnią funkcję integracyjną i wzmacniają lokalną tożsamość. Kontynuacja i promocja tych wydarzeń może jednocześnie podnosić atrakcyjność gminy turystycznie. Dalsze wspieranie bibliotek, świetlic oraz organizacji społeczno-kulturalnych może niwelować różnice w dostępie do kultury między wsią a miastem. Zróżnicowana oferta noclegowa w miejscowościach takich jak Sasek Mały, Kobyłocha, Trelkówko, Stare Kiejkuty czy Marksewo sprzyja rozwojowi agroturystyki, krótkoterminowego wypoczynku i lokalnej gospodarki usługowej.

4.8. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Frekwencja wyborcza w gminie systematycznie rośnie (Wykres 36). W wyborach parlamentarnych wyniosła 39,00% w 2015 roku, 52,08% w 2019 roku i aż 69,08% w 2023 roku, co świadczy o rosnącym zaangażowaniu obywatelskim mieszkańców.

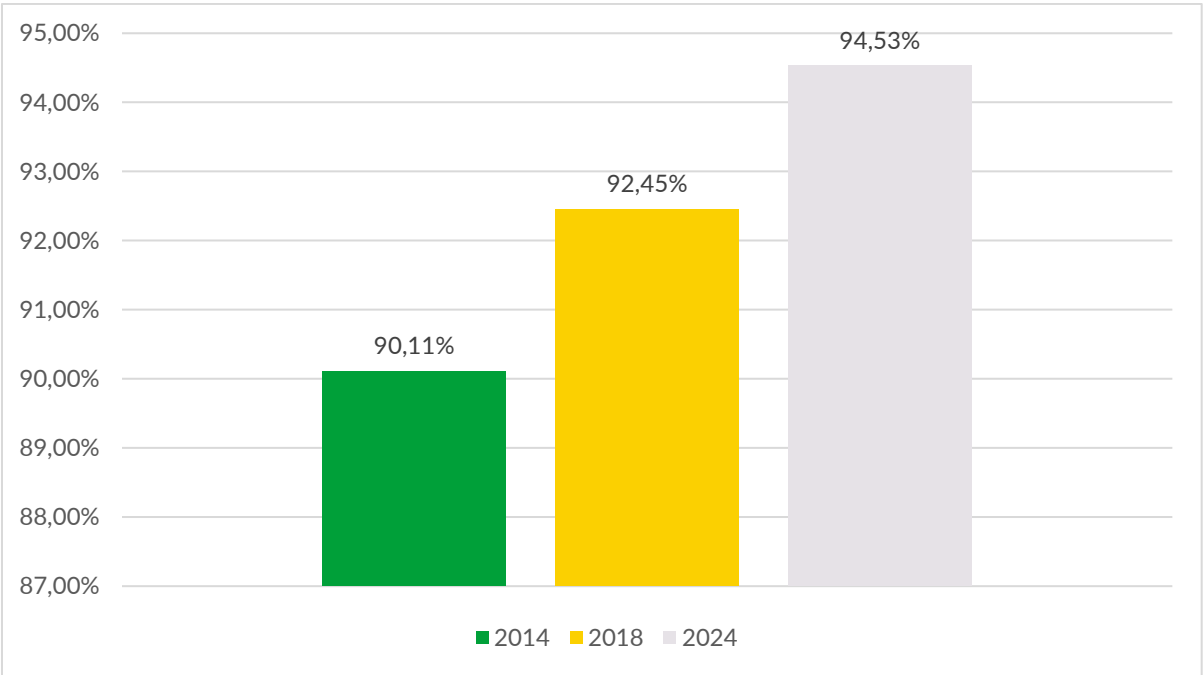
Wykres 36. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w latach 2015-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Frekwencja w wyborach samorządowych w gminie (Wykres 37) utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie i wykazuje tendencję wzrostową. W 2014 roku wyniosła 90,11%, w 2018 – 92,45%, a w 2024 roku osiągnęła 94,53%.

Wykres 37. Frekwencja w wyborach samorządowych w latach 2014-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Współpraca Gminy Szczytno z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej miała charakter systematyczny i obejmowała wsparcie finansowe, pozafinansowe oraz działania promocyjne. W latach 2022–2023 gmina zlecała zadania publiczne głównie w obszarach kultury fizycznej, edukacji, kultury oraz pomocy społecznej. W 2023 roku zawarto 15 umów z 12 organizacjami na łączną kwotę 172 500 zł, a w 2022 – 14 umów z 10 organizacjami na kwotę 145 459 zł. W obu latach powierzono także zadanie w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym (odpowiednio: 25 545 zł w 2023 r. i 27 375 zł w 2022 r.). W 2024 roku wsparcie objęło 13 organizacji, z którymi zawarto 16 umów na kwotę 214 900 zł, a usługi dla osób bezdomnych kosztowały 44 165 zł. Gmina zapewniała również pomoc rzeczową, m.in. nieodpłatne udostępnianie świetlic wiejskich (Tabela 24).

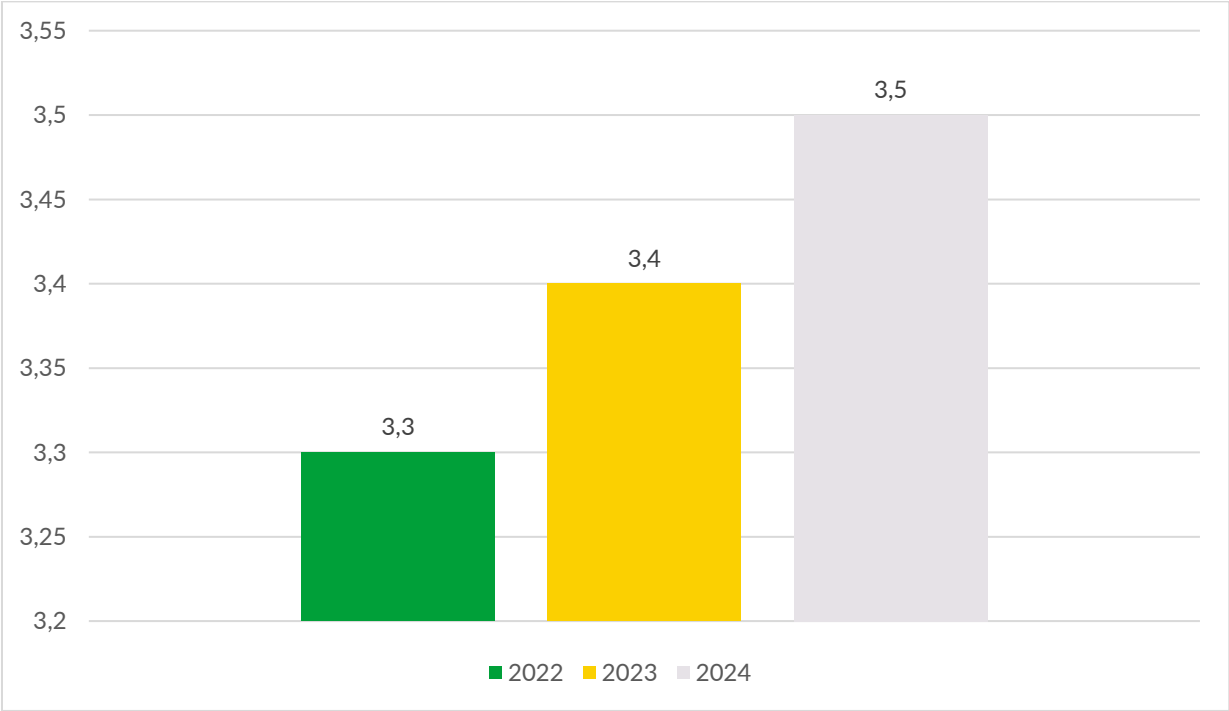
Tabela 24. Działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy

Rok	Liczba umów	Liczba organizacji	Kwota wsparcia na zadania publiczne (zł)	Kwota na zadania dla osób bezdomnych (zł)	Profil działalności	Wsparcie pozafinansowe (np. udostępnienie świetlic)
2022	14	10	145 459	27 375	Kultura fizyczna, edukacja, kultura, pomoc społeczna	Nieodpłatne udostępnianie świetlic wiejskich
2023	15	12	172 500	25 545	Kultura fizyczna, edukacja, kultura, pomoc społeczna	Nieodpłatne udostępnianie świetlic wiejskich
2024	16	13	214 900	44 165	Kultura fizyczna, edukacja, kultura, pomoc społeczna	Nieodpłatne udostępnianie świetlic wiejskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2022–2024 obserwuje się niewielki, lecz systematyczny wzrost udziału organizacji pozarządowych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy (Wykres 38). W 2022 roku udział ten wynosił 3,3%, w 2023 roku wzrósł do 3,4%, a w 2024 osiągnął poziom 3,5%.

Wykres 38. Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

WNIOSKI

Zarówno w wyborach parlamentarnych, jak i samorządowych, obserwuje się stały i znaczący wzrost frekwencji wyborczej. W wyborach parlamentarnych frekwencja wzrosła z 39,00% w 2015 roku do 69,08% w 2023 roku, natomiast w wyborach samorządowych poziom ten utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, rosnąc z 90,11% w 2014 roku do 94,53% w 2024 roku. Świadczyć to może o rosnącym zaangażowaniu obywatelskim i wysokim poziomie aktywności społecznej mieszkańców gminy.

Gmina systematycznie wspiera organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej poprzez zlecanie zadań publicznych, zarówno finansowo, jak i pozafinansowo (np. udostępnianie świetlic). Liczba zawieranych umów oraz kwoty wsparcia na realizację zadań z zakresu kultury fizycznej, edukacji, kultury i pomocy społecznej rosną, co wskazuje na dynamiczny rozwój współpracy sektora publicznego z organizacjami społecznymi.

Kwoty przeznaczone na zadania związane z udzielaniem schronienia osobom bezdomnym systematycznie rosną (z 27 375 zł w 2022 do 44 165 zł w 2024 roku), co świadczy o rosnącym zaangażowaniu gminy w pomoc najbardziej potrzebującym mieszkańcom.

Obserwowany niewielki, ale systematyczny wzrost udziału organizacji pozarządowych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej (z 3,3% w 2022 do 3,5% w 2024 roku) wskazuje na rosnącą rolę sektora pozarządowego w lokalnym życiu gospodarczym i społecznym.

Wysoka i rosnąca frekwencja wyborcza oraz rozwijająca się współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczą o potencjale społecznym gminy, który można dalej wzmacniać poprzez kontynuację działań edukacyjnych, promocyjnych i wspierających aktywność obywatelską.

4.9.MIESZKALNICTWO

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku w gminie wiejskiej Szczytno zlokalizowanych było łącznie 3 329 gospodarstw domowych, spośród których największą grupę (28,45%) stanowiły gospodarstwa 5-osobowe i większe (947 gospodarstw). Nieco mniej było gospodarstw 4- osobowych (782) oraz 3-osobowych (637). Liczbę gospodarstw domowych według liczby zamieszkujących je osób przedstawia poniższa Tabela 25.

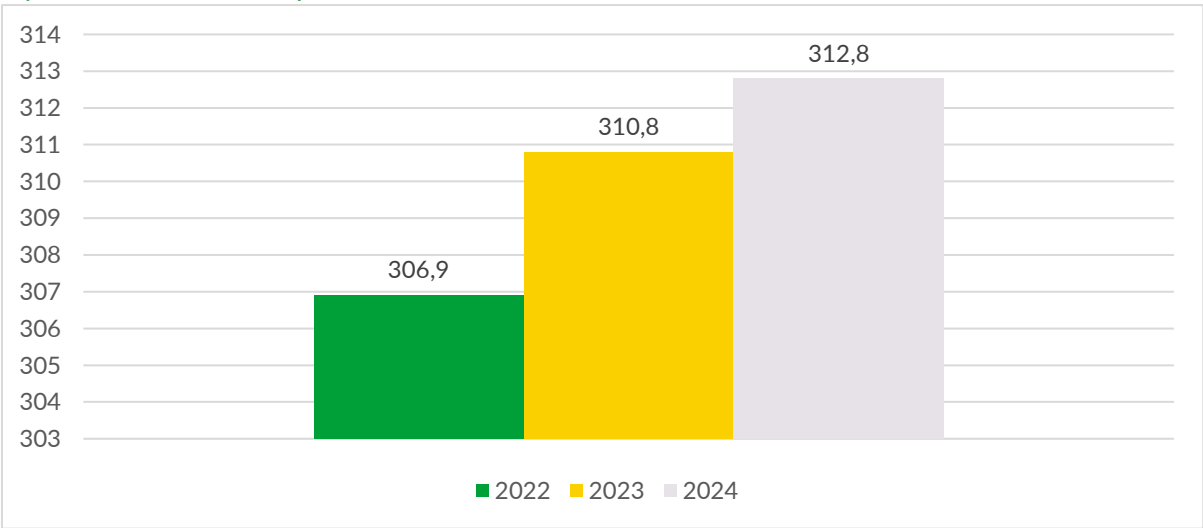
Tabela 25. Gospodarstwa domowe według liczby osób w 2021 roku

Gospodarstwa domowe	Liczba
1-osobowe	362
2-osobowe	601
3-osobowe	637
4-osobowe	782
5-osobowe i większe	947
Ogółem	3 329

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP2021

W latach 2022–2024 odnotowano stopniowy wzrost liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców (Wykres 39). W 2022 roku wskaźnik ten wynosił 306,9, w 2023 roku wzrósł do 310,8, a w 2024 osiągnął poziom 312,8.

Wykres 39. Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W ciągu czterech lat liczba mieszkań wzrosła z 3 926 do 4 282, a powierzchnia użytkowa z 384 552 m² do 430 601 m². Liczba lokali socjalnych w latach 2020 i 2022 wynosiła 32, o łącznej powierzchni 1 331 m². Brak danych za 2024 r. może oznaczać brak zmian w tym zakresie. Dane przedstawia Tabela 26.

Tabela 26. Mieszkania i lokale socjalne w latach 2022-2024

	2020	2022	2024
Liczba mieszkań	3 926	4 138	4 282
Powierzchnia użytkowa mieszkań	384 552	412 168	430 601
Lokale socjalne	32	32	x
Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych	1 331	1 331	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

WNIOSKI

W latach 2020–2024 na terenie gminy wiejskiej Szczytno odnotowano systematyczny rozwój zasobów mieszkaniowych. Zarówno liczba mieszkań, jak i ich powierzchnia użytkowa stopniowo rosły, co może świadczyć o poprawiających się warunkach mieszkaniowych oraz zwiększającej się atrakcyjności gminy jako miejsca do życia.

Wzrost liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców potwierdza pozytywny trend w zaspokajaniu lokalnych potrzeb mieszkaniowych. Stabilność liczby lokali socjalnych w analizowanych latach sugeruje, że gmina utrzymuje stały poziom wsparcia w tym zakresie, choć brak danych za 2024 rok może oznaczać brak nowych inwestycji w infrastrukturę socjalną.

4.10. OCHRONA ŚRODOWISKA

Na terenie gminy podejmowane są działania na rzecz ochrony środowiska, zarówno o charakterze strategicznym, jak i edukacyjno-aktywizującym (Tabela 27). Obowiązujący Program Ochrony Środowiska na lata 2022–2024, z perspektywą do 2028 roku, wyznacza kierunki działań służących zrównoważonemu rozwojowi i poprawie stanu środowiska naturalnego. Równolegle, coroczna Akcja Sprzątania Świata angażuje mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzież, w praktyczne działania proekologiczne, budując świadomość ekologiczną i wzmacniając lokalną odpowiedzialność za przestrzeń publiczną.

Tabela 27. Działania i programy edukacyjne z zakresu ochrony środowiska w latach 2022-2024

L.P.	Nazwa	Lata funkcjonowania/ cykliczność
1	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczytno	2022-2024, z perspektywą na lata 2025-2028
2	Akcja Sprzątania Świata	corocznie

Źródło: opracowanie własne na podstawie researchu na stronie UG Szczytno

Na terenie gminy w latach 2022–2024 działało dwanaście kół łowieckich, zarówno lokalnych, jak i o zasięgu ponadregionalnym. Ich obecność odgrywa istotną rolę w gospodarce łowieckiej oraz w ochronie środowiska naturalnego, m.in. poprzez regulację populacji dzikich zwierząt, zapobieganie szkodom w uprawach oraz prowadzenie działań edukacyjnych i proekologicznych. Koła te współpracują z lokalną społecznością i samorządem, co przyczynia się do zachowania bioróżnorodności i racjonalnego użytkowania zasobów przyrodniczych gminy. Wykaz kół wraz z ich adresami przedstawia Tabela 28.

Tabela 28. Koła łowieckie działające na terenie gminy w latach 2022-2024

L.P	Nazwa	Adres
1	Koło Łowieckie „Jeleń”	ul. Bartna Strona 17, 12-100 Szczytno
2	Koło Łowieckie „Knieja”	Szczytno Rudka 1-5, 12-100 Szczytno
3	Wojskowe Koło Łowieckie „Łoś” Nr 105	ul. Kościuszki 75/10, 10-522 Olsztyn
4	Koło Łowieckie „Orzeł”	10-084 Olsztyn 14
5	Koło Łowieckie Nr OL-21 „Ryś” Dźwierzuty	ul. Szczycieńska 26/2, 12-120 Dźwierzuty
6	Koło Łowieckie Sokół w Szczytnie	Sędańsk 23, 12-100 Szczytno
7	Koło Łowieckie „Świt” w Pasymiu	ul. Warszawska 9, 12-130 Pasym
8	Koło Łowieckie „Żbik” w Warszawie	ul. Nowy Świat 35, 00-029 Warszawa
9	Koło Łowieckie „Rogacz” w Świętajnie	ul. Grunwaldzka 64, 12-140 Świętajno
10	Koło Łowieckie „Żbik” Szczytno	Stare Czajki 10A, 12-140 Świętajno
11	Koło Łowieckie „Knieja”	ul. Kościelna 10/14, 13-100 Nidzica
12	Koło Łowieckie Przy Ministerstwie Rolnictwa	ul. Nicejska 1/223, 02-763 Warszawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Szczytno

W ramach badania ankietowego mieszkańcy zostali zapytani o główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Najczęściej wskazywano na brak nawyków w zakresie oszczędzania zasobów (np. woda czy energia). Problem ten wskazała ponad połowa respondentów

(51,50%). Nieco mniej osób zwracało uwagę na niską świadomość ekologiczną (49,50%) oraz wypalanie traw, palenie śmieci czy wywożenie śmieci do lasu (38,00%). Odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów w zakresie ochrony środowiska przedstawia Wykres 40.

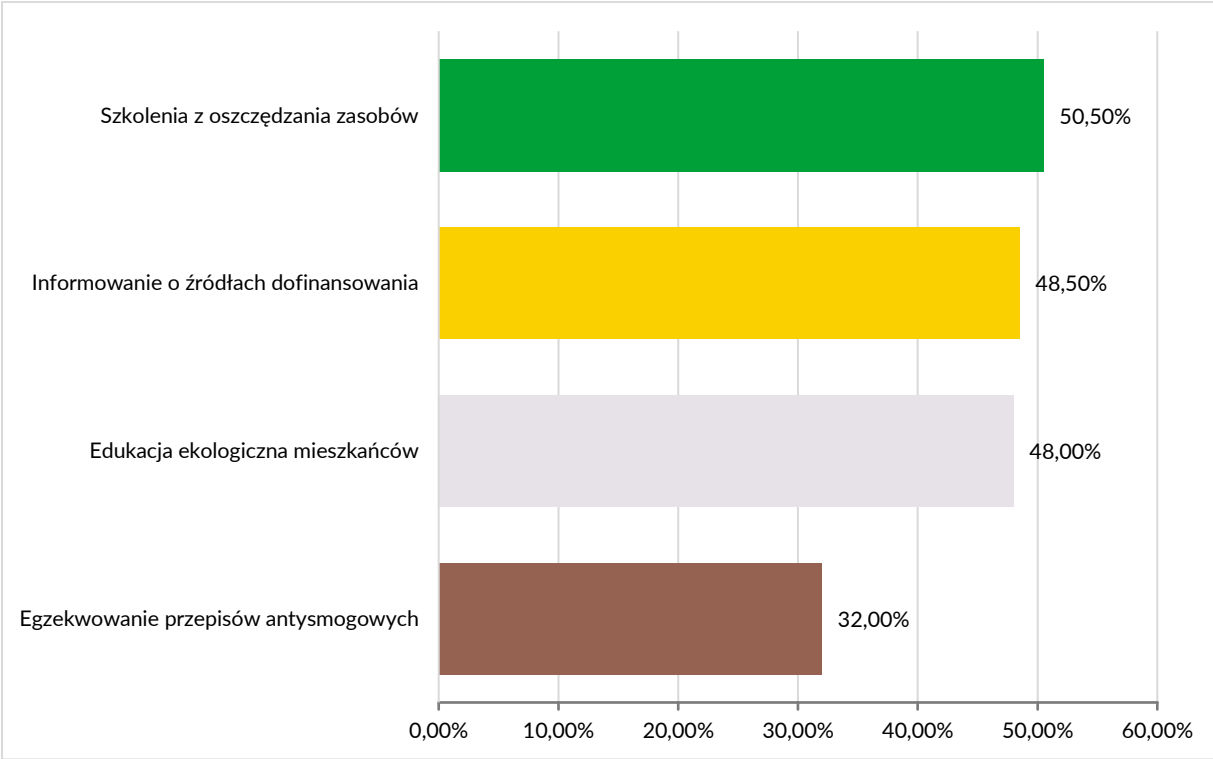
Wykres 40. Główne problemy w zakresie ochrony środowiska, które dotyczą mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

Wśród obszarów wymagających wsparcia (Wykres 41), mieszkańcy najczęściej wskazywali na brak szkoleń z zakresu oszczędzania zasobów (50,5%) oraz niedostateczne informowanie o źródłach dofinansowania (48,5%). Niemal równie często zauważano niedobory w zakresie edukacji ekologicznej (48,0%). Najrzadziej wskazywanym obszarem był brak skutecznego egzekwowania przepisów antysmogowych (32,0%), choć i tu ponad jedna trzecia respondentów dostrzega potrzebę poprawy.

Wykres 41. Braki usług wspierających ochronę środowiska

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety CAWI, N=200

WNIOSKI

Obowiązujący Program Ochrony Środowiska świadczy o strategicznym podejściu gminy do kwestii środowiskowych. Wyznaczenie kierunków działań do 2028 roku daje podstawę do długofalowego i zintegrowanego zarządzania zasobami przyrodniczymi. Coroczna organizacja Akcji Sprzątania Świata wskazuje na utrzymujące się zainteresowanie tematyką ekologiczną wśród mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży. Tego typu działania wspierają budowę lokalnej świadomości i odpowiedzialności ekologicznej.

Działalność kół łowieckich na terenie gminy pełni nie tylko funkcję gospodarki łowieckiej, ale również przyczynia się do zachowania równowagi ekologicznej i bioróżnorodności. Ich aktywność edukacyjna oraz współpraca z lokalną społecznością może stanowić potencjał do dalszego rozwijania działań prośrodowiskowych.

Choć prowadzone są regularne działania edukacyjne, warto rozważyć ich rozszerzenie o nowe formy (np. kampanie informacyjne, warsztaty, programy szkolne), by zwiększyć zasięg i efektywność edukacji ekologicznej wśród wszystkich grup wiekowych.

Dla dalszej poprawy jakości planowania i ewaluacji działań ekologicznych, zasadna byłaby regularna ocena efektów Programu Ochrony Środowiska oraz aktywności kół łowieckich pod kątem wpływu na lokalne środowisko.

4.11. WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY

Poziom życia w gminie oceniany jest pozytywnie. Ponad 2/3 mieszkańców oceniło poziom życia jako „dobry” lub „bardzo dobry”, a stosunkowo niewielka część wyraziła ocenę negatywną. Świadczy to o ogólnym zadowoleniu z warunków życia i relatywnie wysokim komforcie funkcjonowania w gminie.

Grupy wymagające wsparcia są wyraźnie dostrzegane przez społeczność, zwłaszcza osoby starsze oraz dzieci i młodzież. Znaczna część badanych wskazuje także na rodziny z osobami niepełnosprawnymi oraz dotknięte bezrobociem, co podkreśla konieczność ukierunkowanego wsparcia socjalnego i zdrowotnego.

Problemy rodzinne w gminie koncentrują się głównie na uzależnieniach, trudnej sytuacji materialnej oraz utrudnionym dostępie do opieki medycznej i specjalistycznej. Dodatkowo niski poziom kompetencji wychowawczych oraz brak wspólnego spędzania czasu wskazują na potrzebę wzmocnienia działań edukacyjnych i integracyjnych. Młodzież zmagają się z uzależnieniem od mediów społecznościowych, brakiem miejsc do integracji oraz przemocą rówieśniczą, co podkreśla konieczność tworzenia bezpiecznych przestrzeni oraz programów wspierających ich rozwój emocjonalny i społeczny. Osoby wymagające codziennego wsparcia napotykają na problemy związane z dostępem do rehabilitacji, opieką nad osobami starszymi i przewlekle chorymi oraz przeciążeniem opiekunów, co wskazuje na potrzebę poprawy dostępności usług opiekuńczych i wsparcia dla rodzin opiekujących się osobami zależnymi.

Wyniki badania wskazują na potrzebę kompleksowego podejścia do poprawy jakości życia mieszkańców gminy wiejskiej Szczytno. Szczególny nacisk powinien zostać położony na wsparcie rodzin z problemami uzależnień, działania na rzecz młodzieży oraz rozwój infrastruktury i usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Niewystarczająca liczba miejsc pracy jest główną trudnością na lokalnym rynku pracy, wskazaną przez ponad 36% respondentów, co podkreśla potrzebę tworzenia nowych stanowisk pracy w gminie. Istniejące bariery zatrudnienia, takie jak opór przed podjęciem

pracy, zbyt wysokie oczekiwania finansowe oraz nieadekwatność kwalifikacji do wymagań rynku, mogą wskazywać na konieczność działań edukacyjnych i motywacyjnych skierowanych do osób poszukujących zatrudnienia. Znaczący odsetek mieszkańców zwraca uwagę na niską motywację do aktywnego poszukiwania pracy oraz niedopasowanie ofert do kwalifikacji, co może sugerować potrzebę lepszego dopasowania programów aktywizacyjnych i wsparcia doradczego. Respondenci szczególnie popierają organizację szkoleń i kursów zawodowych, co może wskazywać na dużą potrzebę rozwoju kompetencji zawodowych oraz podnoszenia kwalifikacji mieszkańców. Mimo mniejszego poparcia, doradztwo zawodowe oraz organizacja staży są dostrzegane jako istotne obszary, które wymagają rozbudowy, aby skuteczniej wspierać różne grupy społeczne w znalezieniu zatrudnienia. Priorytetem aktywizacji zawodowej są osoby w wieku 50+ oraz kobiety, co podkreśla potrzebę dedykowanych programów i działań skierowanych do tych grup. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami może wymagać wzmocnienia. Choć wsparcie w tym obszarze jest wskazywane przez mniejszy odsetek mieszkańców, pozostaje ważnym elementem polityki społecznej.

Mieszkańcy gminy wykazują rosnące zainteresowanie dostosowaną do potrzeb ofertą kulturalną, rekreacyjną i sportową. Najczęściej wskazywano potrzebę uwzględnienia różnych grup wiekowych, zwłaszcza dzieci i młodzieży, a także zwiększenia dostępności miejsc do spędzania czasu wolnego. W zakresie integracji społecznej i aktywności obywatelskiej największym deficytem pozostaje brak przestrzeni i inicjatyw dla młodzieży, przy jednoczesnym zapotrzebowaniu na wsparcie psychologiczne, doradztwo zawodowe oraz zajęcia rozwijające kompetencje.

W obszarze ochrony środowiska mieszkańcy podkreślają niedostateczną edukację ekologiczną i brak informacji o możliwościach dofinansowania działań proekologicznych.

Większość respondentów opowiada się za częściową odpłatnością za usługi społeczne, pod warunkiem że nie ogranicza to dostępu do nich. Potencjalnie wskazuje to na potrzebę zachowania dostępności przy jednoczesnej racjonalizacji kosztów.

5. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie diagnozy sytuacji społecznej gminy wiejskiej Szczytno, opartej na analizie danych ilościowych i jakościowych, w tym opinii mieszkańców oraz informacji o działaniach instytucjonalnych i organizacji pozarządowych. Zgromadzone informacje pozwoliły zidentyfikować kluczowe problemy społeczne, ocenić dostępność i jakość usług oraz określić obszary wymagające dalszego wsparcia i rozwoju.

Celem rozdziału jest sformułowanie rekomendacji dotyczących kierunków rozwoju lokalnej polityki społecznej do 2030 roku, które odpowiadają realnym potrzebom mieszkańców, wspierają aktywność obywatelską, integrację społeczną oraz podnoszą jakość życia w gminie.

5.1. WNIOSKI

- **Silny kapitał społeczny i zaangażowanie mieszkańców** – wysoki poziom uczestnictwa obywatelskiego wskazuje na potencjał lokalnej społeczności do współdecydowania i podejmowania inicjatyw.
- **Rozwijająca się współpraca z organizacjami pozarządowymi** – zauważalny jest wzrost znaczenia sektora pozarządowego w świadczeniu usług społecznych oraz w życiu gospodarczym gminy.
- **Ogólnie pozytywna ocena jakości życia przy obecnych wyzwaniach** – mieszkańcy oceniają warunki życia dobrze, jednocześnie wskazując grupy wymagające wsparcia, w tym osoby starsze, dzieci i młodzież oraz rodziny w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.
- **Problemy rodzinne i młodzieżowe** – uzależnienia, trudna sytuacja materialna, ograniczony dostęp do opieki medycznej i specjalistycznej oraz niska integracja rodzinna wskazują na potrzebę wsparcia edukacyjnego i profilaktycznego.
- **Wyzwania na lokalnym rynku pracy** – bariery w aktywizacji zawodowej wymagają wzmocnienia programów edukacyjnych, doradczych i motywacyjnych, szczególnie dla osób wymagających wsparcia w powrocie na rynek pracy.
- **Potrzeby w zakresie kultury, sportu i rekreacji** – rosnące zainteresowanie ofertą kulturalną i rekreacyjną wymaga dalszego rozwoju dostępnych przestrzeni i programów aktywności, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży.
- **Ochrona środowiska i edukacja ekologiczna** – pomimo istniejących działań proekologicznych mieszkańcy wskazują na niedostateczną edukację i brak informacji o możliwościach wsparcia inicjatyw środowiskowych.

5.2. REKOMENDACJE

1. Rozwój usług społecznych

- Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez zapewnienie usługi transportowej door to door
- Rozwój usług opiekuńczych i wytnieniowych w miejscu zamieszkania.
- Programy aktywizacji i nowe formy uczestnictwa społecznego, w tym poprzez utworzenie stacjonarnego klubu wsparcia społecznego oraz mobilnego gminnego klubu seniora.
- Poprawa oferty usług zdrowotnych, w tym m. in. poprzez wprowadzenie usługi mobilnego trenera zdrowotnego.

2. Wsparcie rodzin i młodzieży

- Tworzenie bezpiecznych przestrzeni do integracji młodzieży.
- Wsparcie psychologiczne, prawne i doradcze dla rodzin i dzieci

3. Aktywizacja zawodowa i przeciwdziałanie bezrobociu

- Organizacja szkoleń, kursów zawodowych i doradztwa
- Dopasowanie ofert pracy do kwalifikacji mieszkańców.
- Programy motywacyjne i edukacyjne zwiększające aktywność zawodową.

4. Rozwój kultury, sportu i rekreacji

- Zwiększenie dostępności i różnorodności oferty rekreacyjnej dla wszystkich grup wiekowych.
- Organizacja wydarzeń z zakresu kultury i integracji społecznej, w szczególności przy wykorzystaniu istniejącej na terenie gminy infrastruktury świetlic wiejskich.
- Wsparcie lokalnych inicjatyw społecznych i grup nieformalnych.

5. Edukacja ekologiczna i działania prośrodowiskowe

- Rozszerzenie działań edukacyjnych w szkołach i społeczności lokalnej.
- Informowanie o możliwościach wsparcia inicjatyw ekologicznych.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie ochrony środowiska i bioróżnorodności.

Gmina Szczytno posiada potencjał społeczny i instytucjonalny do dalszego rozwoju, jednak aby skutecznie odpowiadać na potrzeby mieszkańców, konieczne jest podejście zintegrowane – łączące działania w obszarach edukacji, aktywizacji zawodowej, opieki społecznej, kultury, rekreacji oraz ochrony środowiska. Kluczowa jest koordynacja działań samorządu, organizacji pozarządowych, mieszkańców i lokalnych przedsiębiorstw oraz długofalowe planowanie rozwoju usług społecznych.

6. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Liczba ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku w latach 2022-2024.....	8
Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024.....	10
Tabela 3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024.....	11
Tabela 4. Inne dane dotyczące pomocy społecznej na terenie gminy Szczytno.....	11
Tabela 5. Opieka nad dziećmi do lat 3 w latach 2020-2024	14
Tabela 6. Liczba rodzin według typu w 2021 roku	14
Tabela 7. Liczba rodzin według liczby dzieci w 2021 roku	14
Tabela 8. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024.....	15
Tabela 9. Piecza zastępcza - wskaźniki w latach 2022-2024	18
Tabela 10. Programy z zakresu promocji zdrowia w latach 2022-2024	23
Tabela 11. Realizowane na terenie gminy usługi skierowane do osób z niepełnosprawnościami	25
Tabela 12. Realizowane na terenie gminy usługi skierowane do osób starszych.....	26
Tabela 13. Liczba mieszkańców przebywających w Domu Pomocy Społecznej oraz odpłatność za pobyt w latach 2020-2024.....	26
Tabela 14. Przedszkola i szkoły podstawowe zlokalizowane na terenie gminy	28
Tabela 15. Poziom wykształcenia w 2021 roku	29
Tabela 16. Liczba uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w latach 2022-2024	29
Tabela 17. Poziom bezrobocia rejestrowanego w podziale na płeć w latach 2020-2024.....	31
Tabela 18. Bezrobotni zarejestrowani do 30 roku życia, po 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotni w latach 2020-2024	32
Tabela 19. Podmioty kulturalne, sportowe działające na terenie gminy	35
Tabela 20. Obiekty noclegowe działające na terenie gminy.....	36
Tabela 21. Infrastruktura kulturalna, sportowo-rekreacyjna i turystyczna na terenie gminy	37
Tabela 22. Wydarzenia kulturalne i sportowe oraz atrakcje turystyczne na terenie gminy.....	38
Tabela 23. Wydarzenia sportowe i kulturalne w gminie Szczytno w latach 2022-2024	39
Tabela 24. Działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy	42
Tabela 25. Gospodarstwa domowe według liczby osób w 2021 roku	44
Tabela 26. Mieszkania i lokale socjalne w latach 2022-2024.....	44
Tabela 27. Działania i programy edukacyjne z zakresu ochrony środowiska w latach 2022-2024.....	45
Tabela 28. Koła łowieckie działające na terenie gminy w latach 2022-2024	45

WYKRESY

Wykres 1. Struktura wieku i płci respondentów.....	6
Wykres 2. Liczba ludności gminy wiejskiej Szczytno w latach 2022-2024	7
Wykres 3. Piramida wieku i płci w 2024 roku	8
Wykres 4. Ocena poziomu życia w gminie	9
Wykres 5. Spostrzegana obecność grup potrzebujących wsparcia lokalnej społeczności	11
Wykres 6. Opinia mieszkańców na temat odpłatności za usługi społeczne.....	12
Wykres 7. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2022-2024.....	13
Wykres 8. Liczba urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku reprodukcyjnym w latach 2022-2024	13
Wykres 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	15
Wykres 10. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi na 1 tys. mieszkańców w latach 2022-2024	16

Wykres 11. Liczba dzieci dożywianych na 1 tys. mieszkańców w latach 2022-2024.....	16
Wykres 12. Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2022-2024	17
Wykres 13. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2022-2024	17
Wykres 14. Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 na terenie gminy Szczytno	18
Wykres 15. Najczęściej występujące problemy rodzin w gminie według mieszkańców	19
Wykres 16. Spostrzegane problemy młodych osób w gminie.....	19
Wykres 17. Pożądane usługi dla rodzin	20
Wykres 18. Brakujące usługi lub rodzaje zajęć pozaszkolnych dla młodych mieszkańców gminy	21
Wykres 19. Średnia długość życia mieszkańców województwa w latach 2022-2024	22
Wykres 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu choroby, alkoholizmu lub narkomanii oraz liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2022-2024	22
Wykres 21. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	24
Wykres 22. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2022-2024	24
Wykres 23. Dane demograficzne dotyczące osób starszych w latach 2022-2024	25
Wykres 24. Problemy osób potrzebujących wsparcia spostrzegane przez mieszkańców gminy	26
Wykres 25. Pożądane usługi dla osób niesamodzielnych, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle chorych.....	27
Wykres 26. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2022-2023	29
Wykres 27. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w latach 2022-2023	30
Wykres 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2022-2024.....	30
Wykres 29. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2022-2024	32
Wykres 30. Najczęstsze trudności osób bezrobotnych w gminie	33
Wykres 31. Ocena potrzebnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej w gminie.....	33
Wykres 32. Preferowane działania organizacyjne wspierające osoby bezrobotne w gminie	34
Wykres 33. Potrzeba aktywizacji zawodowej wybranych grup społecznych w opinii mieszkańców	34
Wykres 34. Brakujące usługi wspierające aktywność zawodową mieszkańców.....	34
Wykres 35. Preferencje mieszkańców dotyczące rozwoju oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej oraz infrastruktury czasu wolnego	40
Wykres 36. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w latach 2015-2023	41
Wykres 37. Frekwencja w wyborach samorządowych w latach 2014-2024.....	42
Wykres 38. Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w latach 2022-2024	43
Wykres 39. Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2022-2024.....	44
Wykres 40. Główne problemy w zakresie ochrony środowiska, które dotyczą mieszkańców.....	46
Wykres 41. Braki usług wspierających ochronę środowiska	46

MAPY

Mapa 1. Lokalizacja gminy wiejskiej Szczytno na tle powiatu szczycieńskiego	7
---	---